

DARBININKAS

Vol. LXXXV, Nr. 24
Birželis - June 16, 2000 Penktadienis-Friday

PERIODICALS
Postage paid at Brooklyn, N.Y.

341 Highland Blvd.
Brooklyn, N.Y. 11207

Kaina
\$ 1.00

LIETUVOJE
ir apie
LIETUVĄ

- **Nepagerėjus padėčiai Lietuvos pieno gamintojai** birželio 20 d. ketina pradėti visuotinę protesto akciją. Nuo tada ketinama nebeparduoti pieno jo perdirbėjams, pranešė Lietuvos Valstiečių partija. Sprendimas priimtas Lietuvos ūkininkų sąjungos suvažiavime birželio 9 d. Neseniai prieš mažas pieno supirkimo kainas protestavo Šilutės rajono ir Pagėgių savivaldybės žemdirbiai, tačiau, pasak rajono sūrių gamintojų "Šilutės Rambynų" ir Vilkyskių pieninės vadovų, ši akcija didelių nuostolių neatnešė.

- **Lietuvos įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių vadovai** birželio 12 d. pasveikino Vilniuje susirinkusius tarptautinio kongreso "Komunizmo nusikaltimų įvertinimas" dalyvius. Lietuvos Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis pabrėžė, kad "komunizmo idėja gimė ir plito kaip viena XX amžiaus utopijų", kurią "lydėjo karštų fanatikų ir šaltų cinikiškų demagogų darbai" ir teigė, kad "komunizmo viruso veikimas yra jaučiamas ir plačiau".

- **Nuo šiol nebebus apribojimų** žmonėms, norintiems gyventi užsienyje. Iki šiol teisė buvo varžoma, nes asmenys, pagėidaujantys išvykti iš Lietuvos nuolat gyventi į užsienio valstybę, turėjo gauti Lietuvos Vidaus reikalų ministerijos leidimą. Lietuvos Seimas pripažino netekusiu galios iki šiol Lietuvoje galiojusį Emigracijos įstatymą.

- **"Lietuvos telekomo"** privatizavimo patarėjai paskelbė, kad telekomo akcijos išplatintos sėkmingai. "Platinimas buvo užbaigtas, nepaisant globaliose kapitalo rinkose vyraujančių sudėtingų sąlygų kylančių rinkų bendrovių akcijoms. "Lietuvos telekomo" akcijos sulaukė didelio mažmeninių investuotojų dėmesio bei bus plačiai paskirstytos instituciniams investuotojams", rašoma birželio 11 d. išplatintame telekomo privatizavimo patarėjų pranešime spaudai.

- **Naftos produktai**, kuriais kartkartėmis užteršiama Kuršių nerijos pakrantė, patenka į jūrą iš įvairių laiku nuskendusiu laivų. Tokią išvadą padarė grupė Rusijos ekologų, tyrusių Kaliningrado (Karaliaučiaus) srities pajūrį. Pastarąjį kartą mazuto teršalų jūra išmetė po gegužės 22 d. siautusios audros. Buvo užteršta 40 kilometrų paplūdimių Zelenogradske, Kulikove, Kuršių nerijoje, didelė dalis lietuviškosios Kuršių nerijos dalies.

- **Šiomet pirmą kartą** per keletus pastaruosius metus pradėjo mažėti užsienio turistų srautas į Lietuvą. Tai pastebėjo Valskybinio turizmo departamento direktorius Alfredas Šlekys. Pasak jo, to ir buvo galima tikėtis, nes taupoma turizmo plėtros sąskaita. Šiomet turizmo rinkodarai visai nėra lėšų. Per keturis š.m. mėnesius, palyginti su praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu, Lietuvą aplankiusių užsieniečių skaičius nusmuko 12.5%.

II EUCHARISTINIS KONGRESAS LIETUVOJE "JĖZUS - TIKROJI GYVENIMO DUONA"

Sekmadienį, birželio 4 d., pasibaigė Lietuvos II Eucharistinis kongresas, vykęs birželio 1 - 4 d. Kaune. Tai svarbiausia Lietuvos katalikų Bažnyčios Jubiliejinių metų šventė. Kongreso šūkis buvo: "Jėzus - tikroji Gyvenimo Duona".

Popiežiaus Jono Pauliaus II sveikinimą ir palaiminimą kongreso dalyviams perdavė Šventojo Tėvo atstovas antrajame Lietuvos Eucharistiniame kongrese, Aukštutinės Bosnijos arkivyskupas, kardinolas Vinco Puljic. "Su malonumu priėmiau Šventojo Tėvo paskyrimą būti jo ypatinguoju pasiuntiniu antrajame tautiniame Lietuvos Eucharistiniame kongrese ir džiaugiuosi, kad šiomis dienomis galėjam pasidalyti su jumis tikėjimu ir viltimi. Atvežiau Šventojo Tėvo sveikinimus ir jo apaštališkąjį palaiminimą. Užtikrinu, kad jis visada yra su jumis savo meile ir malda", - tūkstančiams lietuvių sakė kardinolas V. Puljic. Popiežiaus širdyje dar gyvi prisiminimai tų dienų, kurias 1993-ųjų rugsėjo mėnesį patyrė Lietuvoje. "Jis drąsina jūsų siekį kurti geresnę ateitį, išsiklausant į religinį paveldą. Likite ištikimi Evangelijai ir toms vertybėms, kurios palaikė praėjusių amžių jūsų protėvių kartas", - perdavė Šventojo Tėvo žodžius V. Puljic.

Eucharistinėje Aukoje vykdomas Kristaus įsakymas "Tai darykite mano atminimui" - paličia visą krikščionišką gyvenimą. Eucharistinė Auka turi būti sudabartinama kaip mylinčio, tarnaujančio ir besiaukojančio Jėzaus realybė, turinti atgaivinti krikščionių kasdienybę ir visą gyvenimą. Eucha-

ristijos slėpinys yra kiekvieno krikščionio ir visos bažnyčios gyvenimo šerdis. Šis renginys yra bendro dėkojimo Dievui ir komuni- joje esančio Kristaus garbinimo šventė, kurios Lietuvoje nebuvo 66 metus.

Lietuvos I Eucharistinis kongresas įvyko 1934 metais Kaune, jam vadovavo Kauno arkivyskupas Juozas Skvireckas. Pirmojo kongreso akcentu tapo Prisikėlimo bažnyčios kertinio ak-

mens pašventinimas. Lietuvos II Eucharistinis kongresas ketinta sušaukti 1944 metais, tačiau sumanymas nepavyko dėl komplikuo- tų istorinių aplinkybių. Eucharistinių kongresų tradicija atsirado 1874 metais Avinjone, Prancūzijoje. Sovietinės okupacijos nepatyrusiuose kraštuose tokie visuotiniai dvasininkų, teologų, tikinčiųjų suvažiavimai vyksta reguliariai. Tokie kongresai rengiami parapijos, vyskupijos, šalies ir tarptautiniu mastu.

Keturias dienas Kaunas buvo pavirtęs viena didele bažnyčia, kurioje įvairaus amžiaus tikintieji, dvasininkai, vienuoliai, visų rangų Bažnyčios hierarchai iš Lietuvos ir užsienio ne tik kartu meldėsi, bet ir linksminosi. I šeštadienį vykusią Vaikų ir jaunimo dieną susirinko daugiau kaip 20 tūkst. kongreso dalyvių. Santakos parkas

Šv. Mišios Kauno arkikatedroje. Priekyje - II-ojo Eucharistinio kongreso ženklas

buvo pilnas vaikų, kurie po šv. Mišių žaidė, vaidino spektaklius, koncertavo. Mišios jaunimui ir koncertas vyko Sporto halėje, kuri buvo perpildyta, keletas tūkstančių jaunų žmonių liko lauke.

Sekmadienis buvo pagrindinė kongreso diena, skirta visoms tikinčioms šeimoms ir parapijoms, taip pat visiems beieškančiams Dievo. Eucharistinis kongresas baigėsi šv. Mišiomis ir, kaip ir 1934-aisiais, Lietuva buvo paukuta Švč. Jėzaus Širdžiai.

Organizacinio komiteto pirmininkas, Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, dėkodamas dalyviams, svečiams, šimtam padėjėjų ir beveik tūkstančių savanorių, džiaugėsi, kad kongresas tapo galingiausiu XX amžiaus pabaigos giesme, "iš Lietuvos žemės pakilusią dangų".

S. Kungys

Klaipėdos senamiestis

A. Balbieriaus nuotr.

LIETUVOJE RENGIAMASI ATIDĖTI KOMPENSACIJŲ UŽ ŽEMĘ TERMINUS

Dėl lėšų stokos Lietuvos Vyriausybė ketina trimis metais pailginti kompensacijų už žemę, mišką ir vandens telkinius mokėjimo laiką. Žemės ūkio ministerija siūlo kompensacijas piliečiams išmokėti iki 2009 m. sausio 1 d. Anksčiau buvo numatyta pinigų išmokėti iki 2006 m. pradžios. Vieneriais metais vėliau, nei buvo numatyta anksčiau, kompensacijas gaus ir politiniai kaliniai bei tremtiniai. Jiems kompensacijos turės būti išmokėtos iki 2003 m. rug-

pjūčio 1 d.

Pinigai bus išmokami pagal valstybės išgales. Taip pat siūloma mokėti kompensacijas buvusiems žemės savininkams, atsisakiusiems jiems perduodamo naujo žemės sklypo individualiai statybai mieste. Pinigais jiems bus kompensuojamas ne didesnis kaip 20 arų sklypas, likusi dalis - vertybiniais popieriais.

Lietuvos Žemės ūkio ministerijos siūlomą nutarimo projektą, kuriuo būtų patvirtinta nauja

kompensacijų mokėjimo tvarka, Vyriausybė svarstė birželio 14 d. Pasak Žemės ūkio ministerijos Žemėtvarkos ir teisės departamento vyriausiosios specialistės Almos Zibertienės, 1994-1999 metais išmokėta 164,6 mln. litų kompensacijų.

Šiomet lėšų poreikis siekia 150 mln. litų, tačiau dėl pinigų trūkumo kompensacijos nebus mokamos. Specialistų skaičiavimais, kompensacijoms išmokėti reikėtų dar apie 1,2 mlrd. litų.

BNS

ALGIRDAS SAUDARGAS NEATMETA GALIMYBĖS VĖL TAPTI PARTIJOS PIRMININKU

Krikščionių demokratų partijos (KDP) valdybos pirmininku išrinktas Algirdas Saudargas neatmeta galimybės siekti ir partijos pirmininko posto. "Aš jokių postų dirbtinai nesiekiu, tačiau jeigu partijos pirmininkas atsistatydintų, aš neatmetu tokios galimybės, kad dalyvausiu rinkimuose", sakė jis spaudos konferencijoje birželio 12 d. Birželio 10 d. vykusiam partijos valdybos posėdyje jos pirmininku išrinkus A. Saudargą, partijos pirmininkas Zigmas Zinkevičius neatmetė atsistatydinimo galimybės.

Pastaruoju metu Lietuvos spauda skelbė, kad A. Saudargas ketina grįžti į partijos pirmininko postą, iš kurio pasitraukė praėjusių metų pabaigoje, nesugebėdamas užkirsti kelio partijos skilimui.

A. Saudargas pažymėjo, kad jis niekada nebuvo paskelbęs, kad traukiasi iš politikos.

"Esu tik pasakęs, kad nekanidatuosiu į partijos pirmininko postą rudenį", teigė jis.

A. Saudargas tvirtai paneigė prielaidas, kad valdybos pirmininku jis buvo išrinktas dėl noro

Krikščionių demokratų partijos valdybos pirm. Algirdas Saudargas

patekti į Lietuvos Seimą.

"Man tokie dalykai yra keisti, aš kategoriškai juos paneigiu. Krikščionys demokratai dirba ne dėl postų", sakė jis.

Spaudos konferencijoje dalyvavęs buvęs valdybos pirmininkas Kazimieras Kuzminskas teigė atsistatydinęs, kad "nebūtų jokių skaldymų".

"Manau, kad A. Saudargas šiuo metu už mane yra vertingesnis tarptautiniu mastu", sakė Lietuvos Seimo narys. BNS

PIRMASIS VOKIETIJOS KANCLERIO VIZITAS LIETUVOJE

Birželio 7 d. su septynių valandų vizitu Vilniuje viešėjo Vokietijos kancleris Gerhard Schroeder. Vokietijos kancleris į Lietuvą atvyko po viešnagių Latvijoje ir Estijoje. Susitikęs su Lietuvos Prezidentu, Lietuvos Seimo pirmininku ir Ministru pirmininku Vokietijos kancleris pabrėžė, kad problemų dėl Lietuvos ir Vokietijos santykių nėra. Vokietija remia Lietuvos siekį tapti Europos Sąjungos (ES) nare, taip pat pritaria Lietuvos siekiams stoti į NATO. Pasak kanclerio, Vokietija prisidės prie Ignalinos atominės elektrinės uždarymo. Vokietija finansuos trečdalį visos ES finansinės paramos. Be to, kancleris siūlė pasinaudoti vokiečių

patirtimi, uždarant tokius reaktorius, kokie buvo sumontuoti ir Ignalinos AE. Prezidentas Valdas Adamkus pabrėžė, kad beveik visais aptartais klausimais su Vokietijos kancleriu buvo rastas esminis sutarimas. Kita vertus, apžvalgininkų nuomone, Vokietijos kancleris Lietuvai nieko nežadėjo. Kancleris atkreipė dėmesį ir buvo tuo patenkintas, kad kalbėta daugiau apie ateitį, o ne apie praeitį. Kancleris pripažino, kad Baltijos valstybių istorija buvo ne lengva ir už tai daugeliu atžvilgiu atsakinga ir Vokietija. Dėl to p. Schroeder buvo sujaudintas draugiško priėmimo ir pasirengimo žiūrėti į ateitį, o ne į istoriją.

Lietuvos rytas

NETIKĖTUMAS GERHARD SCHROEDER VIZITO PROGRAMOJE

Po susitikimų su Seimo pirmininku ir Ministru pirmininku, Vokietijos kancleris Gerhard Schroeder su prezidentu Valdu Adamkumi susitiko prie Aušros Vartų ir pėsčiomis patraukė per Senamiesčio turgų prie Vokietijos konsulato. Vokietijos prašymu ekskursijos maršrutui buvo parinktos su žydų istorija susijusios vietos. Kanclerį lydėjo ir Seimo narys Emanuelis Zingeris bei žydų bendruomenės vadovas Simonas Alperavičius. Jie papasakojo Lietuvos žydų istoriją. Bevaikstant Senamiesčiu ir pradėjus lyti, kancleris netikėtai pasiūlė užteiti į "Amatininkų

užeigą" ir išgerti alaus. Svečiai paragavo Klaipėdos "Švyturio Baltijos" alaus. Po to kancleris ir jį lydintys asmenys Stiklių ir Gaono gatvėmis atėjo iki Prezidentūros. Šioje Senamiesčio dalyje II pasaulinio karo metais veikė žydų getas. Prezidentūroje surengtoje spaudos konferencijoje p. Schroeder džiaugėsi galėjęs pasimėgauti Vilniaus senamiesčio grožiu bei prisipažino nesitikėjęs tokios pažangos. Į Chodkevičių rūmus netoli Prezidentūros p. Schroeder taip pat atėjo pėsčiomis. Čia svečio garbei buvo su rengti pietūs. Lietuvos rytas

LIETUVOS VISUOMENĖS POŽIŪRIS Į MENININKUS

Lietuvos Kultūros ministerijos užsakymu atliktas ir pristatytas sociologinis tyrimas apie visuomenės požiūrį į menininkus ir jų padėtį Lietuvoje. Toks tyrimas Lietuvoje atliktas pirmą kartą. Jo metu buvo apklausta 1000 įvairių visuomenės sluoksnių atstovų ir 403 menininkų iš viso krašto. Tyrimas

parodė, kad menininkai užima 7 vietą tarp kitų apklausoje pateiktų 13 profesijų atstovų. 5 balų vertinimo sistemoje jiems teko 3.9 balo. Beje, aukščiausiai - 4.8 balo - buvo įvertintos mokytojų ir gydytojų profesijos. Labiau nei menininkai Lietuvos visuomenėje vertinami

(nukelta į 2 psl.)

Rytų Lietuvos švietimo reikalai

PETRAS GAUČAS

Pietryčių Lietuvos švietimo problemos kasmet išlieka panašios. Sovietmečiu čia vyravusias mokyklas rusų dėstomąja kalba bei klases mišriosiose mokyklose jau "perestroikos" laikais vietos valdžia ėmė sparčiai keisti į mokyklas lenkų dėstomąja kalba. Šios mokyklos perėmė mokyklų rusų dėstomąja kalba patalpas ir mokymo priemones. Mokyklos valstybine kalba pietrytiniuose Lietuvos rajonuose sparčiau galėjo kurtis tik tada, kai buvo paleistos Vilniaus ir Šalčininkų rajonų savivaldybės, bei dabar, kai šio darbo ėmėsi Vilniaus apskritis. Daugelis šių mokyklų neturėjo patalpų, mokymo priemonių, be to, joms kurtis sunku ir dėl vietos valdžios požiūrio. Antai Pietryčių Lietuvos savivaldybės nusprendė steigti mokyklų I ir V klases tik tuo atveju, jeigu yra ne mažiau kaip 5 vaikai. Tačiau teisinantis lėšų stoka dažnai ir to nedaroma. Nors lietuviškų mokyklų tinklas ir plečiasi, jų vis dar nėra Pietryčių Lietuvos 33 vietovėse. Šių vietovių gyventojai neturi galimybių mokytis savo vaikų valstybine kalba. Dauguma naujų mokyklų valstybine kalba ir šiuo metu tebėra pradinės. Vietos savivaldybės plėsti jas atsisakė, todėl Vilniaus apskrities

viršininko administracija pradėjo jas reorganizuoti į pagrindines. Jei didesnėse gyvenvietėse mokyklos valstybine kalba nepelčiamos iki pagrindinių, tėvai nesirizta leisti į jas vaikus, nes jas baigus, į pagrindinę mokyklą reikia vykti tolokai nuo gyvenamosios vietos. Pavyzdžiui, 1996 metais Vilniaus rajono savivaldybė atsisakė įsteigti penktą klasę Sužionių, Medininkų, Buivydžių pradinėse mokyklose, ir tais metais į šių mokyklų I klasę neatėjo nė vienas mokinys, tačiau jau kitais metais, kai apskritis šiose vietovėse įsteigė V klasę, ir į I klasę susirinko nemažai mokinių. Vietos gyventojai vis dažniau apsisprendžia jau nuo I klasės mokytis savo vaikus valstybine kalba, kaip reikalingesne gyvenime. Dėl šios ir kitų priežasčių mokinių skaičius mokyklose valstybine kalba ir toliau gausėja. Tačiau joms trūksta patalpų, inventoriaus, mokymo priemonių, pedagogams - butų. Dažnai į senųjų mokyklų pastatus, kur dar yra laisvo ploto, mokyklos valstybine dėstomąja kalba neįleidžiamos, o statyti naujus pastatus ar priestatus - brangu. Štai Rudaminioje tik pastačius naują mokyklą rusų ir lenkų dėstomosiomis kalbomis, į senas patalpas persikėlė mo-

kykla lietuvių dėstomąja kalba. Manome, kad ten, kur įmanoma, tikslinga persikirstyti mokyklų valstybine ir nevalstybine dėstomąja kalba patalpas. Trūkstant lėšų, mokyklas valstybine kalba Vilniaus apskritis steigia tik ten, kur tai padaryti galima su mažiausiomis išlaidomis. Dėl to kasmet lieka neįsteigta daug naujų švietimo įstaigų (pradinių ir pagrindinių mokyklų, darželių), kurių prašė tėvai. Kad tėvai neleistų savo vaikų į mokyklas valstybine kalba, jie dažnai patiria ir atitinkamą spaudimą. Tuo tarpu kai kurie aukšti Pietryčių Lietuvos savivaldybių valdininkai, švietimo darbuotojai moko savo atžalas mokyklose valstybine kalba. Pasitaiko atvejų, kai labdara ar kalėdinės dovanos darželiuose lietuviškos grupės vaikams

neduodamos. Viename "Vilnijos" susirinkime švietimo darbuotojai iš Rukainių informavo, kad vaikai, kurie lanko darželio grupę valstybine kalba, negavę kalėdinių dovanėlių, pradėjo verkėti. Švietimo reformą savivaldybės vykdo koordinuojamos ministerijos, tačiau savivaldybės ne visada paiso ministerijos rekomendacijų. Štai nedaug mokinių turinčias Užjūnų ir Bezdonių pagrindines mokyklas imtasi pertvarkyti į vidurines, nors ministerija tam nepritarė (tiesa, vėliau Užjūnų mokyklos pertvarkymui buvo pritarė). Panašių atvejų buvo ir šiais mokslo metais. O juk aplink Vilniaus miestą esančiose vietovėse vidurinių ir pagrindinių mokyklų nevalstybine kalba ir taip jau yra ištis daug.

Kernavėje vyksta kautynės

Kernavėje, kur, kaip mano istorikai, buvo pirmoji Lietuvos sostinė, verda kautynės. Milžiniškame Pajautos slėnyje išsidėstę ietimis ir skydais apsiginklavusių raitininkų ir pėstininkų būriai. Tai amerikiečių režisierius Dick Lowry Kernavėje kuria istorinį nuotykių filmą "Atila", kuriame hunų valdovo Atilos vaidmenį atlieka škotas Gerard Butler, o jo priešininko romėnų karvedžio Aecijaus - amerikietis Power Boothe. Amerikiečiams talkina Lietuvos kino studija. Filmavimas Kernavėje truks apie dvi savaites. Nors vietinė Kernavės valdžia ir susirūpinusi, ar užteks amerikiečių pažadėtų 10,000 dolerių sutvarkyti piliakalnių teritoriją po filmavimo, Kultūros paveldo specialistai sutinka, kad tokie kultūringi būtų visi, besilankantys istoriniame parke, ypač Lietuvos moksleiviai. Filmo kūrėjai pažadėjo sumokėti ir už kraštovaizdį darsius elektros stulpų demontavimą bei šių linijų nutie-

simą po žeme. Į piliakalnių šlaitus kopia tik pėstininkai, o raitininkai jodinėja tarp piliakalnių. Filmavime dalyvauja beveik 400 Lietuvos kariuomenės pėstininkų bei 125 raiteliai iš Vilniaus raitosios policijos, Sankt Peterburgo ir kitų miestų. Archeologas Aleksiejus Luchanas, kuris daugelį metų tyrinėja Kernavės praeitį, užtikrina, kad, kol bus filmuojama, jis nesitrauks iš Kernavės ir piliakalniams nieko bloga neatsitiks. Senovėje hunai iš tiesų buvo pasiekę Kernavę - V amžiuje hunų būrys įsiveržė į Lietuvą, nusiaubė Užnemunę, Aukštadvarį ir sudgino Kernavės pilį. Kasinėjant piliakalnių apylinkes, rasta hunų trisparnių strėlių antgalių bei tomis strėlėmis nužudytų žmonių kaulų. Nusiaubę Kernavę, hunai patraukė į Vidurio Lietuvą. Tačiau žemaitijoje jų pėdsakai dingę - galbūt jie ten sutiko didesnę pasipriešinimą ir buvo sutriuškinti.

Lietuvos rytas

Lietuvos visuomenės požiūris į menininkus

(nukelta į 2 psl.)

mokslininkai, žemdirbiai, teisininkai ir ekonomistai. Tyrimas išryškino, kad menininkus labiau vertina inteligentija. Nors net 71 % apklaustųjų mano, kad valstybė turi teikti paramą menininkams, tik 44 % buvo už valstybės lengvatas menininkams. Tuo tarpu net 96 % apklaustųjų menininkų mano, kad valstybė turi jiems teikti leng-

vatas. 46 % apklaustųjų menininkų pernai negavo jokios paramos iš valstybės, visuomeninių ar privačių rėmėjų. Kūrėjams sudaromas sąlygas net 66% įvertino blogai, o labai gerai šios sąlygos apskritai nebuvo vertintos. Net 50% apklaustųjų teigia, kad socialinė ir ekonominė padėtis dabar blogesnė, palyginus su tu, kuri buvo prieš 5 metus.

Respublika

TAUTOS FONDO ŽINIOS

Abiturientų premijų įteikimas

Birželio mėn. trečiąją savaitę Lietuvos mokyklose vyksta mokslo metų užbaigimo šventės, abiturientams įteikiami diplomai. Ta proga, kaip ir pernai, Tautos Fondas, tarpininkaujant Lietuvos švietimo ir mokslo ministerijai, apdovanos 150 geriausiai baigusiu abiturientų. Atranka padaryta įvertinant abituriento parašytą rašinį "Ką apie pokarį prisimena mano tėvai ir seneliai" bei atsižvelgiant į abituriento materialinę padėtį.

Tautos Fondo nariai, kurie tuo metu viešės Lietuvoje, nuosirdžiai kviečiami prisidėti prie šių premijų įteikimo. Premijų įteikimai vyks šiuose rajonuose: Akmenės, Alytaus, Anykščių, Biržų, Druskininkų, Ignalinos, Jonavos, Joniškio, Jurbarko, Kaišiadorių, Kauno, Kelmės, Kėdainių, Klaipėdos, Lazdijų, Marijampolės, Mažeikių, Molėtų, Pakruojos, Palangos, Panevėžio, Pasvalio, Prienų, Radviliškio, Raseinių, Ro-

kiškio, Skuodo, Šakių, Šalčininkų, Šilalės, Šilutės, Šiaulių, Švenčionių, Tauragės, Telšių, Trakų, Ukmergės, Utenos, Varėnos, Vilkaviškio, Vilniaus, Visagino ir Zarasų. Šiuo reikalu prašome kreiptis į Tautos Fondo raštinę: 351 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207, tel./fax 718-277-0682. E-mail: TAUTFD@AOL.com arba į Tautos Fondo Lietuvoje atstovybę: A. Jakšto 9, Vilnius, tel. 222-491.

Lavoriškių mokyklos statyba

Pranešame, kad Lietuvos Vyriausybė Lavoriškių lietuviškos mokyklos statybai paskyrė 1,500,000 lt. Lavoriškių mokykla tikrai bus pastatyta ir mokiniai bei mokytojai naujosiomis patalpomis galės pradėti naudotis 2000 m. rudenį. Mokyklos mokinių skaičius sparčiai auga ir sekančiais mokslo metais jau veiks ir penktas skyrius. Nuosirdžiai dėkojame visiems, kurie prisidėjo prie mokyklos statybos.

Taravos Anikė, Klaipėda

A. Balbieriaus nuotr.

NEW JERSEY NEW JERSEY NEW JERSEY NEW JERSEY
SENTRY REALTY, INC. 33 E. Railroad Ave., Jamesburg, NJ 08831. Tel.: (732) 521-1611. FAX 732-521-0034. Jei norite pirkti namą, žemės plotą, komercinį pastatą ar nuomoti namą puikioje Centrinėje New Jersey dalyje, maloniai kviečiame kreiptis į NJ Licensed Real Estate agentę ZINE-RA A. MACYS (kalba lietuviškai). Namų tel.: (732) 521-5556 arba (732) 521-1916. Centrinė New Jersey dalis yra puiki vieta gyventi tiek jaunoms šeimoms, tiek pensininkams. Geros mokyklos. Patogus susisiekimas su prekybos centrais ir darbais. Gerai žinomos pensininkų namų bendruomenės.

GALCHUS & GORDON, advokatai, patarnauja sekančiuose teisiniuose reikaluose: nelaimingi atsitikimai, nekilnojamas turtas, imigracija, DWI and all criminal. Virš 20 metų patirtis. Parūpinamas lietuvių k. vertėjas. Konsultacija nemokamai. Galchus & Gordon, 39-07 Bell Blvd., Bayside, NY 11361. Tel.: 718 229-2628.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose reikaluose, kurie liečia testamentą paruošimą ir jo vykdymą, o taip pat nekilnojamo turto pirkimą ar pardavimą bei įvairius reikalus, susijusius su mokesčių (tax) mokėjimu. Advokatas dirba Connecticut valstijoje ir kalba lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06070. E-mail: sigecycle@aol.com Tel.: 860 651-0261. Fax 860 651-8376.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laidotuves. Kopyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laidotuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laidotuvės. Modernios kopyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujojoje vietoje - OHLERT-RUGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, NY. Tel. 847-2323 (namų tel. 847-4477). Įstaigą kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LAISVĖS ŽIBURIO radijas girdimas sekmadieniais 9 val. ryto iš KDM stoties 1380 AM. Romas Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, NY 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428-4552. Fax 718 423-3979.

Lietuvos Krikščionišką DEMOKRATIJA ir jos spaudą paremkime dabar: pinigais, Unitrust, testamentais.

-Tax Exempt #36-2927289-

per:
Pope Leo XIII Literary Fund, Inc.
9050 Troy Avenue
Evergreen Park, IL, 60642

Fax/Tel. 708-636-9562 Klauskite informacijų

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI
SUKURIAMI IR NEMOKAMAI
PRISTATOMI Į VISAS KAPINES,
NEW YORK, NEW JERSEY
IR CONNECTICUT VALSTIJOSE.
ĮSTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINIŲ.

Kasolino
MEMORIALS

66-86 80 ST. MIDDLE VILLAGE,
QUEENS N.Y. 11379
PHONES (718) 326-1282 / 326-3150
- TAI MŪSU VIENTELĖ VIETA -
- GAUSI PARODŲ SALĖ -

KVEAAS
JONAS
1933+1976

Baltijos šalių sostinės: nekilnojamo turto rinka

Nekilnojamo turto agentūra "Ober Haus" pateikė gegužės mėnesio duomenis apie nekilnojamojo turto kainas Baltijos valstybių sostinėse. Butų kainos Taline praėjusiais metais padidėjo maždaug 5%, nes toliau didėjo atlyginimai ir mažėjo palūkanų normos. Analitikai spėja, kad butų kainos maždaug tiek pat padidės ir šiais metais. Dažniausiai perkami butai miesto centre ir kituose rajonuose, taip pat sublokuoti arba pavieniai namai, esantys toliau nuo centro.

Rygoje brangsta mažesni kaip

90 kv. m ploto butai miesto centre. Jų kaina yra apie 1800 - 2400 litų už kv. m. Didesni butai nėra populiari, todėl jų kaina tesiekia 1200 - 1800 litų už kv. m.

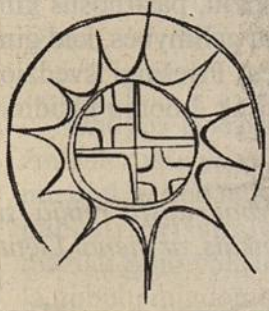
Vilniuje senų vidutinio dydžio butų pasiūla šiuo metu viršija paklausą, dėl to butų kainos sumažėjo 10-20%. Pirkėjai mėliau renkasi butus naujos statybos namuose, kur gyvena pasiturintys kaimynai, yra švarios laiptinės ir šiuolaikiški patogumai. Tokių butų vieno kvadratinio metro kaina yra apie 3-4 tūkst. litų.

Lietuvos rytas

DARBININKAS

The Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637Second Class postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$45.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in JulyPOSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoją REDAKCINĖ KOMISIJA —

Rankraščiai taisomi Redakcijos nuožiūra

Švenčiausioji Trejybė

Kun. Vytautas Pikturna

Šis sekmadienis skirtas Švč. Trejybės garbei. Tai didžiausios mūsų tikėjimo paslapties šventė.

Vokiečių rašytojas Friedrich Frank savo knygoje „Revoliucija Bažnyčioje“ apklausinėdamas žmones aiškina, kaip šiuomet suprantamos tikėjimo tiesos. Vienas klausimų buvo šis: „Pasakykite negalvojęs, ką jums mena žodis Trejybė“. Tarp įvairių atsakymų buvęs ir toks: „Trejybės stotis Paryžiuje“. Iš tikrųjų, Paryžiuje yra geležinkelio stotis, kuri vadinasi „Trejybės stotis“.

Komunistiniame ateizme auklėtas žmogus, netikėtai užkluptas tokio klausimo, gal atsakytų: „Engelsas, Marksas, Leninas“.

Neatmestina, kad tokie kvaili atsakymai buvo tyčiomis, tikėjimo pajuokai pasakyti. Juk kiekvienas, kuris turi kad ir menką religijos supratimą, iš katekizmo žino, kad Švenčiausioji Trejybė yra Dievas Tėvas, Sūnus ir Šventoji Dvasia – trys atskiri asmenys, bet vienas Dievas.

Kaip ten bebūtų su apklausinėjimais ir sąmoningais ar pajaukiančiais atsakymais, vis tik yra tiesa, kad Švenčiausios Trejybės supratimas yra beveik neįmanomas. Trys Asmenys – vienas Dievas. Atrodo, kad tai yra prieš elementariausią aritmetiką: kur yra trys, ten negali būti lygybės su vienu.

Jei mes neturėtume Kristaus mokslo, kuris apreiškė mums tris Dievo asmenis, tai ir mes nieko nežinotume apie Švenčiausią Trejybę.

Senajame Testamente ši paslaptis tik miglotai teužsiminta, kad išrinktoji tauta, gyvendama pagoniškoje aplinkoje, kur buvo garbinama daug dievų, nesuprastų esant tris, o ne vieną Dievą. Tik evangelija mums atidengia Švenčiausios Trejybės paslaptį. Jėzus Kristus, Dievo Sūnus, nuolat kalba apie Tėvą. Šventoji Dvasia regimu būdu nužengia ant apaštalo. Ją Kristus pažadėjo atsiųsti nuo Tėvo ir savęs. Sekminių dieną tą pažadą išpildė. Kristus, siųsdamas apaštalus skelbti evangeliją, liepia visus įtikėjusius krikštinti Tėvo, Sūnaus ir Šventosios Dvasios vardu.

Tačiau ir Kristaus apreiškimą turėdami, norime žinoti tų trijų asmenų santykį, jų veikimą.

Iš to, ką mes iš Kristaus apreiškimo žinome, matyti, kad Švenčiausios Trejybės tarpusavio santykius lemia kitokie įstatymai, negu žmonių.

Evangelijoje parašyta: „Dievas taip mylėjo pasaulį, kad davė savo viengimį Sūnų“. Žodžiai tokie gilūs, kad net sunku suprasti. Yra žmonių, kurie mano, kad Dievas, sukūręs pasaulį, nustatęs gamtos dėsnius, gyvena kažkur erdvės ir daugiau juo nesirūpina. Mano, kad Dievas nesikiša į žmonių gyvenimą. Gi kas taip galvoja, tas anksčiau ar vėliau nuslys į ateizmą. Jis nepažįsta būtybės, į kurią gali kreiptis, iš kurios gali sulaukti pagalbos. Tuo tarpu šios šventės evangelijoje aiškiai pasakyta: „Dievas taip mylėjo pasaulį, kad davė savo viengimį Sūnų“. Taigi, Dievas nepaliko pasaulio. Jis jį mylėjo, myli ir mylės.

Tačiau, jei Dievas myli pasaulį, tai kodėl čia kyla tiek visokių nelaimių? Kur tad čia Dievo meilė pasauliui? Taip klausiantieji turėtų atkreipti dėmesį į žodžius: „Davė (pasauliui) savo viengimį Sūnų“. Tasai „davė“ reiškia: Dievas paaukojo savo Sūnų.

Bet ir čia lieka paslaptis: kodėl Dievo meilė pasauliui turėjo būti sujungta su Dievo Sūnaus kančia ir mirtimi? – Ogi todėl, kad Dievo meilė labiau išryškėtų.

Reikia tikrai giliau tikėjimo, kad suprastume Kristaus žodžius: „Dievas nesiuntė savo Sūnaus į pasaulį teisti, bet kad pasaulis per jį būtų išgelbėtas“.

JUOZAS MATULAITIS –
Pašėšupio knygnešys

Vytautas Mešlius

Netoli nuo Marijampolės, Liudvinavo link, yra senas 1592 m. įkurtas Netičkampio kaimas. Čia žemės paviršius lengvai kalvotas. Dirvos nuotakios ir derlingos. Vakariniame kaimo pakraštyje teka Šešupė, o pietvakariniam – į Šešupę įteka Dovinės upė. Pastaroji išteka iš Dusios ežero, teka per Simno ir Žuvinto ežerus, vinguriuoja per kaimus, toli nuo miestų, todėl vanduo švarus. Nepaprastai graži gamta Dovinės žemupyje šalia Gustačių kaimo. Ten upės vaga išraižyta trimis dideliais vingiais. O netoli, prieš vandenį, yra mišlinga upės gelmė. Seni vietiniai gyventojai pasakoja, kad niekam nepavyko, nors buvo bandyta, nustatyti jos gilumą. Šalia giliosios vietos yra didelė upės sala, kurios pakraščiai apaugę juodalksniais. Prie šiaurinio salos kranto į minėtą upės gilumą nuo seniai yra nugrimzęs „paslaptingas“ ažuolas. Ši upės gelmė dėl nenusėjamos kilmės gyventojų nuo seno vadinama „Perkūngyle“.

Matulaičių sodyba buvo rytinėje kaimo dalyje. Pastatų ansamblį sudarė mediniai namai. Aplink stačiakampio formos kiemą buvo išrikuoti trobesiai: gyvenamasis namas, priešais jį tvartas, iš šono – kluonas, priešais jį – klėtis bei tvartas. Šulinyje buvo su betoniniu rentiniu, o prie jo – svirtis vandeniui semti. Troba ilga, dviejų galų, su priebučiu – gonkomis. Viename gale (stuboje) gyveno šeima, o antrasis gale (seklučia) buvo skirtas svečiams. Į rytus nuo gyvenamojo namo vešėjo didelis sodas, kuriame augo obelys, kriaušės, vyšnios ir slyvos. Už sodybos tarsi išbarstytos spindėjo trys kūdros.

Juožas Matulaitis gimė 1864 m. spalio 22 d. Netičkampio kaime, Marijampolės parapijoje, ūkininko šeimoje.

Būsimo knygnešio tėvų – Kotrynos Rudvalytės-Matulaitienės ir Antano Matulaičio – santuokoje gimė vaikai: Antanas, Vincas, Juozas, Elzbieta, Marijona ir Magdalena.

Mano senelė Ieva Akelytė-Mešliuvienė Juožą Matulaitį pažinojo nuo vaikystės dienų. Ji gimė ir užaugo tuo pačiu metu, minėtame Netičkampio kaime, netoli Matulaičių sodybos.

Tėvams rūpėjo sūnaus ateitis, norėjo, kad šis taptų raštin-

Juožas Matulaitis

gas. Mokslo pradžia kaimo vaikui buvo sunki. Juozukas gimė kaip tik tais metais, kai uždraudė lietuvišką spaudą. Prieš metus, t.y. 1863 m., buvo užgintos ir lietuviškos parapiškos mokyklos. Ir pradinėse, ir aukštesniosiose mokyklose viskas buvo dėstoma rusų kalba. Privatų mokymą slaptoje lietuviškoje mokykloje uždraudė ir persekiojo.

Juožuko tėvai buvo plataus akiračio žmonės ir, matyt, gerai suprato varganą beraščio žmogaus dalį. Žvelgdami į ateitį, jie siekė, kad sūnus pirmiausia išmokyti lietuviškai skaityti ir rašyti. Nepaisydami kategoriško valdžios draudimo, jie nusprendė sūnų mokyti lietuvišką nelegalią mokyklą. Pamokos vyko „stuboje“, susėdus mokiniams aplink stalą. Skaityti mokė „beabos“ – slebizavimo būdu. Mokinyje turėjo išmokyti visas raides, vadindamas jas ne garsais, bet skiemenimis (a, bė, cė, dė, e, ef, gie ir t.t.). Žinias įtvirtindavo skaitydami iš elementorių ar maldaknygių.

Juožukas čia pramoko skaityti spausdintą ir plunksna parašytą tekstą, rašyti ir šiek tiek skaičiuoti. Po to įstojo į Marijampolės valsčiaus mokyklą. Mokyti sekėsi gerai. Tačiau siekti mokslo toliau jam likimo nebuvo skirta. Vargingi metai užkirto kelią į mokslą. Nors baudžiavinės spaudos retežiai jau buvo nutrukę, bet žemė Šiurkavos gyventojams kaip nuosavybė pripažino tik 1864 m. Baudžiavininko milinė ir vyžas numesti buvo per anksti, nes žmonės neturėjo kuo jų pakeisti. Gyvenimas kaime dar buvo

sunkus, o kartais – vos pakeliamas. Tėvai, nors su širdgėla, bet neturėjo galimybės leisti sūniui toliau mokytis. Be to, namuose stokojo darbo jėgos, nes vyriausiasis brolis Antanas po santuokos apsigyveno gretimame Gustačių kaime, prie Dovinės upės. Vien brolio Vinco parama tėvams buvo per maža, kad būtų galima išvengti skurdo ir nors kiek praturtėti.

J. Matulaitis jaunystėje buvo energingas ir veiklus. Jo iniciatyva kaimo jaunimas reto grožio kampelyje, prie Dovinės upės, brolio Antano Matulaičio lankose arba netoli jų rengdavo gegužines.

Nuostabūs gamtos vaizdai, gražios lankos, vingiuota, medžiais apaugusi krantais Dovinės upė, jos tyras vanduo patraukdavo jaunimą net iš tolimesnių kaimų, Liudvinavo ir Marijampolės miestų. Gegužinėse, o ypač vakarais, aidėdavo Dovinės paupiu melodingos kaspų jaunimo dainos. Tokių iškilų rengimas gamtoje buvo tartum subtili nuoroda jaunimui linksminis kultūringai.

1887 m. Juozas Matulaitis sukurė šeimą: vedė Mariją Kubiliūtę, kilusią iš Liudvinavo apylinkės. Po sutuoktinių, palikęs tėviškę, apsigyveno tarp Mozūrgirės ir Šešupės – Baraginės kaime, Liudvinavo parapijoje. Ten turėjo žemės ir sodybą.

Tuo metu žmonių gyvenimas dar labiau sunkėjo. Carui Aleksandriui II 1864 m. uždraudus lietuvišką spaudą, Lietuvoje veikė M. Muravjovo, K. Kaufmano bei P. Valujevo kurpti aplinkkraščiai, draudžiantys spausdinti, įvežti iš užsienio ir platinti lietuviškus leidinius lotyniškais rašmenimis. Lietuviškas knygas buvo nurodyta spausdinti tiktaisi rusiškais raidėmis („graždanka“). Numatyta ir griežta spaudos turinio priežiūra – cenzūra. Nuo 1865.04.06 veikė Laikinosios taisyklės „Apie cenzūrą ir spaudą“. Jų laikymąsi kontroliavo Vilniaus cenzūros komisija. Be to, buvo uždrausta visuomeninė veikla ir bet kokios organizacijos.

Uždraudus lietuvišką spaudą, iš pradžių lietuviška literatūra buvo atimtinėjama, nuo 1869 m. daromos gyventojų kratos, o nuo 1870 m. – keliamos bylos.

Lietuviškų knygų ir laikraščių spausdinimas lėmė pražūtį. Dėl to uždrausta lietuvių spauda persikėlė į Mažąją Lietuvą, kur sekli žvilgsniai nepasiekdavo.

Didėjant spaudos bylų skaičiui, prie policijos 1883 m. priskirtas nuožmus talkininkas

– žandarmerija. Pastarosios uoslė ir akys buvo nukreiptos į nenekentiamą lietuvišką spaudą, gabenamą iš Prūsijos. Suprantama, šie leidiniai carinės cenzūros ištimis nebuvo traškyti. Dėl to minėtų spaudinių gabenimas ir platinimas žandarams kėlė nerimą. Pastarieji devintojo dešimtmečio pabaigoje dar labiau suintensyvino sekimą ir ėmė žiauriai bausti lietuviškų leidinių platintojus ir skaitytojus.

A. Rucevičiaus knygoje „Sunkiaisiais laikais“ 1920 m. rašė, kad skaitant lietuvišką spaudą reikėjo slapstytis. Taip darydavo maldos metu pirmieji krikščionys, tačiau jie katakombas turėjo:

„Pirmieji gi lietuviai nė to neturėjo: jie skaitydavo lietuvių knygas vidurnaktį, langines užsitarę arba langus užsitęsę, kad nereikalinga arba nedora akis jų nepastebėtų juos lietuvišką knygą skaitant. Kiekvienas šuns sulojimas arba už langų bildesys neapsakomai gąsdindavo skaitytoją, kaip prieš nedoro darbo piktadęją. Ir buvo gi ko bijoti? Už nekalčiausio turinio lietuvišką knygutę tais laikais ne vienam teko kalėjime pasėdėti bent dvejetą metų, o paskui 3–4 metams ištrėmimo Sibire arba Rusijos gilumoje. Šiurpas ima visa tai atsiminus...“

Apie 1890 m. J. Matulaitis nusprendė veikti bendram mūsų krašto labui. Šiam kilniam tikslui atsidėti paskatino tuo metu Prūsijoje leidžiami ir slapčiai į Lietuvą gabenami spaudiniai: „Varpas“, „Ūkininkas“ ir kt. Šiuos laikraščius redagavo susipratę inteligentai-švietėjai: V. Kudirka, J. Adomaitis, J. Kriaučiūnas ir kt. J. Matulaitį ypač domino „Varpas“, tačiau stropiai skaitė ir „Ūkininką“. Be to, mokslo metai Marijampolėje, dažni susibūrimai gegužinėse bei apsigyvenimas kitoje vietovėje – tarp Liudvinavo ir Kalvarijos miestų – praplėtė jo pažinčių ratą. Toje aplinkoje buvo nemažai šviesuolių, o su bendraminčiais inteligentais jis ėmė palaikyti ryšius ir bendradarbiauti.

Iš jo artimųjų pasakojimų žinau, kad J. Matulaitis buvo ne tik drąsus, ištvermingas, ne linkęs bet kam lankstytis, darbštus, bet ir imponuojančios inteligentiškos išvaizdos žmogus.

Tuo metu krašto padėtis buvo dramatiška. Tačiau nepaisant valdžios draudimo, žandarmerijos sekimo bei pasekmių, J. Matulaičio namuose, Baraginės kaime, 1893 m. įvyko slaptas inteligentų susirinkimas.

(pabaiga kitame nr.)

Valstybės vizija pasipriešinimo
dokumentuose ir spaudoje (1940-1952 m.)

Artūras Vaitekaitis

2

Susirinkime dalyvavo 28 žmonės, atstovavę įvairioms politinėms srovėms. Susirinkimo metu buvo nutarta sudaryti ideologijos komisiją programai parengti. Šios komisijos pirmininku tapo A. Maceina, kuris ir buvo faktiškasis programos redaktorius. Susirinkimo metu K. Škirpa perskaitė LAF platformos metmenų projektą, tačiau jis susilaukė didelių diskusijų, tad ir teko sudaryti komisiją parengti programai. Reikėjo sukurti tokią programą, kuri sujungtų visas politines sroves į vieną visumą, nes tarpukario Lietuvos parlamentarizmo ir autoritarizmo doktrina atrodė nepriimtina aktyvistams. Todėl prie programos kūrimo prisidėjo naujos valstybės toleruotojai ir teoretikai, – jau tarpukaryje gvilindę šią temą – „36-ųjų generacijos“ atstovai (Z. Ivinskis, P. Katilius) – tautinės valstybės idėjos puoselėtojai, voldemarininkai ir kiti. Jaunosios kartos krikdemų propaguotos tautinio solidarumo ir pasaulėžiūros idėjos padėjo suburti visų ideologinių pakraipų žmones į vieną organizaciją – Lietuviių Aktyvistų Frontą. Jau rengiant programą, išryškėjo dvi gana prieštaringos srovės: katalikiška ir tautinė, kurios ir nulėmė LAF programos turinį. Tų srovių dominavimas buvo savaime aiškus, nes jos turėjo didžiausią atnamą lietuvių tautoje, ugdytoje krikščioniškos ir tautinės kultūros tradicijų terpėje. Antra vertus, negalima atmesti „kultūros importo“ iš kaimyninių valstybių, kultūrinės mados. Tarpukario Europa išgyveno nacionalizmo epochą, kurios įvairių apraiškų matome visose valstybėse, pradedant Vokietija ir baigiant Baltijos valstybėmis. Nacionalizmas tapo atspirtimi prieš Sovietų Są-

jungos propaguojamą internacionalizmą, – o iš tiesų agresyvų imperializmą. Lietuvoje nuolat buvo jaučiama SSRS grėsmė, o po įvykdytos okupacijos tautiškas ir krikščioniškas pasaulėžiūra tapo pagrindine atrama lietuviams.

Tad pažvelkime, kokia LAF organizacijos ideologijos nuostata.

LAF skelbė, jog tauta yra savita bendruomenė, vienijama kultūros, kalbos, socialinės praeities ir papročių. Tauta turi teisę egzistuoti lygiai taip pat, kaip ir kitos tautos, nepaisant jų didumo. Tačiau tik nuolat veikdama ir kovodama, tauta gali išlikti gyva. Tauta „turi kovoti už savo egzistenciją ir lygybę santykiuose su kitomis tautomis“. Tautinės sąmonės kėlimas tarpukario Europoje turėjo padėti tautai ir valstybei susiliuti į vieną darinį: be tautos nėra valstybės ir be valstybės nėra tautos. Tai ypač aktualu buvo mažoms tautomis, kurioms valstybingumo išlaikymas buvo vienintelė galimybė išsaugoti tautinį savitumą. LAF savo programoje skelbė, kad „nepriklausoma valstybė yra tobiliausia organizuotos tautos forma, vienintelė tikra tautos individualybės saugotoja ir būtina sąlyga tautinei kultūrai klestėti“.

LAF požiūris į valstybę aiškus: „Tai turi būti tautinė valstybė, ir LAF remsis, visų pirma, pačios lietuvių tautos kūrybine energija, nes siekia atstatyti etnografinę Lietuvą“. LAFui buvo aktualus valstybės atstatymas, tačiau buvo aišku, kad vien valstybės atkūrimas dar nėra problemos išsprendimas: „Valstybė savyje nėra idealas, o tik priemonė tautos gerovei kelti ir jos tautinei kultūrai vystyti“. Bet valstybė vienintelė gali skatinti tautą siekti idealo. Aktyvistai manė, kad valstybė gali kurti tik tos tautos, kurios sugeba to siekti, sugeba savarankiškai valdyti. Valstybė turi saugoti krašto gyventojus, sudaryti sąlygas tenkinti jų materialinius ir dvasinius poreikius. Jei to nėra, tauta nusivilia valstybe, jos nebrangina, valstybė griūva iš vidaus, ją naikina išorės priešai. Valstybė yra priemonė tautos klestėjimui, o „pati valstybės santvarka

nėra lemiantis faktorius tautos klestėjimui patikrinti. Lemiamą vaidmenį vaidina ne forma, o valdymo turinys: tokia valdymo forma tikrai laiduoja palankiausias sąlygas tautos pažangai“. Valdymo forma nėra kažkas statiška, bet kinta kartu su tauta. Valstybės pažanga turi atitikti tautos gyvybinius interesus. „Idealiausia padėtis yra tada, kuomet krašto valdymas remiasi visais aktyviais tautos elementais ir visomis tautos kūrybinėmis pajėgomis, t.y., kada tiesiogiai ar netiesiogiai prie krašto valdymo yra pritraukiama visa tauta, kuri laisva valia prisiima drausmę ir susiklausymą ir pasiduoda vienos valios vadovavimui“.

Požiūris į kapitalą. LAF numatė privačią nuosavybę, tačiau kontroliuojamą valstybės. „Ūkinio tautos ir valstybės gyvenimo pagrindu LAF laiko privatinę nuosavybę, tačiau reikalaujama, kad valstybė prižiūrėtų ir nuosavybės įsigijimą ir jos panaudojimą, derindama su bendraisiais tautos ir valstybės ūkio reikalais“. Valstybei suteikiama teisė koreguoti privačią nuosavybę, jei ši nėra produktyvi ir kertasi su tautos interesais: „Neproduktyvūs tautos ūkio nariai sudaro našta visai tautai, nes tokie būdu viena tautos narių dalis naudoja kitų tautos narių sukurtais darbo vaisiais, /.../ kapitalas ir gamybos priemonės turi būti racionaliai išnaudotos“. Lietuvos ūkio pagrindas yra žemės ūkis. Žemės nuosavybės dydis yra reguliuojamas valstybės įstatymais, draudžiamas jį skaldyti. LAF programos kūrėjai iš prieškario Lietuvos patirties suvokė, kad smulkūs ūkiai yra nerentabilūs, todėl pats optimaliausias variantas – vidutinių ūkių pagrindu paremta žemės ūkio sistema. Kaip tautinė organizacija, paremta nacionaline ideologija, LAF sakė, kad žemės nuosavybę valstybėje gali turėti tik lietuviai: „Valstybė įpareigota žiūrėti, kad žemės ūkiai nepatektų į kitataučių rankas; ji turi stengtis visus nevalstybinius žemės ūkius gražinti lietuvių nuosavybėn“. (Ūkininkai laikomi tautos kamieniu, todėl jiems turi būti sudarytos kuo palankiausios sąlygos,

(nukelta į 4 psl.)

■ Vokietijos laikraščiai, komentuojami šalies kanclerio Gerhardo Schroederio vizitą Baltijos valstybėse, vieningai tvirtina, kad jis sumažino Baltijos šalių viltis įstoti į NATO ir pažymi, kad dauguma kanclerio žodžių, pasakytų Rygoje, iš tiesų buvo adresuoti Rusijos prezidentui Vladimirui Putinui.

■ Kairiosios pakraipos graikų partizanų grupuotė "Lapkričio 17-oji" birželio 10 d. prisiėmė atsakomybę už britų karo atašė Graikijoje Stephen Saunders nužudymą. Atėnų laikraščiai "Eleftherotypia" nusiųstame laiške grupuotė rašė, kad S. Saunders koordinavo NATO bombardavimus Jugoslavijoje praėjusiais metais, o Didžiosios Britanijos vyriausybės pozicija karo kampanijos metu esą buvusi dar labiau provokacinė negu JAV.

■ Buvęs Lenkijos prezidentas Lech Walesa siūlo Jungtinėms Valstijoms inicijuoti naują Marshallo planą. L. Walesa pasiuntė laiškus kandidatams į Amerikos prezidentus - George W. Bush ir Al Gore, kuriuose rašo, jog "šaltąjį karą pavyko laimėti, o dabar reikia laimėti taiką".

■ Europos Komisijos (EK) pirmininko Romano Prodi teigimu, pirmasis Europos Sąjungos (ES) plėtros į rytus etapas galėtų prasidėti iki 2005-ųjų - dar iki jo kadencijos pabaigos. Pasak R. Prodi, tarp pirmųjų naujų ES narių galėtų būti Čekija. "Manau, kad (ES) plėtra gali prasidėti iki (mano) mandato pabaigos ir tikimasi, kad Čekija bus priimta. Kliūčių tam nematau", po susitikimo su čekų premjeru Milošu Zemanu žurnalistams sakė R. Prodi.

■ Lenkijos Silezijos vaivadijos Svidnicos mieste birželio 11 d. įvyko pirminis referendumas dėl Lenkijos stojimo į Europos Sąjungą (ES). 73 proc. jame dalyvavusių gyventojų balsavo už narystę ES, tačiau iš 49 tūkst. turinčių teisę balsuoti miestiečių, referendume dalyvavo tik 9 tūkstančiai. Referendumas taip pat vyko ir dvejose kaimo vietovėse. Čia rinkėjų aktyvumas sudarė tik 14 proc., tačiau iš atėjusiųjų balsuoti integracijai su ES pritarė 66 proc. rinkėjų.

Atskleista trečioji Fatimos paslaptis, tačiau pats popiežius apie ją vengia kalbėti

Juozas Ruzgys

Gegužės 14 d., sekmadienį, Vatikane, prieš kalbėdamas "Dangaus Karaliene, džūgauki" maldą su šv. Petro aikštėje susirinkusiais maldininkais popiežius Jonas Paulius II prisiminė savo trečiąją kelionę į Fatimos miestelį Portugalijoje, pasibaigusią išvakarėse. "Mano širdyje dar tebėra gyvi jausmai, joje suplazdėję šeštadienį, skelbiant palaimintaisiais piemenėlius Jacintą ir Pranciškų Marto, kuriems, kartu su vis dar tebegyvenančia Lucia, buvo suteikta malonė matyti Madoną ir kalbėtis su Ja", - dalinosi savo jausmais Romos vyskupas.

Malda ir atgaila už Bažnyčią

Jonas Paulius II pasisakė Marijai pavedęs "visas Bažnyčios reikmes ir maldavimus" bei meldęsis už pašaukimus, kadangi šis sekmadienis Katalikų Bažnyčios yra paskelbtas "Gerojo Ganytojo" sekmadieniu, kurio metu buvo meldžiamasi už įvairius pašaukimus. Katalikų vadovas paskatino visus "melstis ir atgailauti už Bažnyčią, už kunigų šventumą, už nuodėmėse gyvenančiųjų atsivertimą bei už taiką pasaulyje", kaip to "Fatimoje iš tikinčiųjų prašė Marija".

Trečioji Fatimos paslaptis

Tačiau net ir praėjus sekmadienį Jonas Paulius II neištarė nė pusės žodžio apie trečiąją Fatimos Marijos piemenėliams patiktą paslaptį, kurią iki šiol ištikimai saugojo dar tebegyvenanti 93 metų amžiaus sesuo vienuolė Lucia ir Slaptojo Vatikano archyvo seifai. Šeštadienį Portugalijoje Vatikano Valstybės Sekretorius kardinolas Angelo Sodano popiežiaus pavedimu daugiau nei 600 tūkstančių tikinčiųjų atskleidė trečiosios žinios, kurią Fatimoje pasirodžiusi Marija perteikė piemenėliams, turinį. Pasak A. Sodano, "šioje žinioje daugiausiai kalbama apie persekiojimus, ku-

riuos teks patirti Katalikų Bažnyčiai ir apie baltais rūbais apsirengusių vyskupų, žengiančių tarp daugybės žuvusiųjų ir krentančių tarp jų tarsi nuo šautuvo šūvių". Visai nesunku suprasti, kad Marija piemenėlius išpėjo apie persekiojimus, kuriuos Katalikų Bažnyčia patyrė buvusioje Sovietų imperijoje bei apie 1981 metų gegužės 13-ąją dieną šv. Petro aikštėje įvykusį pa-

Popiežius Jonas Paulius II

sikėsiniimą į Jono Pauliaus II gyvybę.

Žodelis "daugiausiai"

"Tačiau ar kardinolas šeštadienį pasakė viską?", - sekmadienį ir pirmadienį savo skaitytojų klausė dauguma Italijos dienraščių. Nerimą sukėlė A. Sodano ištartas žodelis "daugiausiai". Jei "daugiausiai", - tai ne vien apie tai. Ką dar Marija sakė piemenėliams? Ką nutylėjo Vatikano kardinolas? - samprotavo ne vienas žurnalistas ir bandė atspėti galimus žinios variantus. Teisybė, matyt, paaiškės tik po to, kai kardinolas Joseph Ratzinger vadovaujama Tikėjimo ir doktrinos kongregacija paskelbs visą tekstą, saugomą Vatikano archyvuose. O dabar belieka pasitenkinti tik gandai: žinioje kalbama apie sunkumus Katalikų Bažnyčios viduje, apie galimą šv. Petro sosto vaidmens sumenkimą, apie didžiulę tikėjimo krizę, Trečiąją Pasaulinį karą, Atominį visos žmonijos susinaikinimą ir dar daug kitokių spėlionių.

"Popiežius nekalbės apie šį apreiškimą..."

Popiežiaus lėktuve, grįžtančiame iš Portugalijos į Romą, Vatikano atstovas spaudai Joaquin Navaro Valls žurnalistams paaiškino, kodėl Katalikų Bažnyčios galva savo balsu neatskleidė trečiosios Fatimos Marijos žinios. "Žinoma, nemažai reikšmės tai sprendžiant turėjo ir faktas, kad popiežius po pagrindinis trečiosios žinios veikėjas". Tačiau, kaip atrodo, ne vien tai lėmė popiežiaus sprendimą: "Kalbame ne apie Biblijos, Šventojo Rašto, apreiškimą, tačiau apie apreiškimą keliems asmenims. Kad būtų išvengta įvairių nesupratimų, popiežius nutarė, kad žinią paskelbs vienas iš artimiausių jo bendradarbių kardinolas J. Ratzinger", - sakė J. Navaro Valls. Pasak jo, "šis pasirinkimas taip pat reiškia, kad Jonas Paulius II rimtai žvelgia į šio apreiškimo turinį".

Pirmoji ir antroji žinia

Pirmoji ir antroji žinia, patiktos piemenėliams, pasauliui žinomos jau senokai. Galbūt teisingiau būtų kalbėti apie tris vienos vienintelės žinios, pasakojančios XX amžiaus istoriją, dalis. Pirmojoje žinios dalyje piemenėliams pasirodžiusi Marija atskleidė pragaros baismus ir ten patiriamas kančias bei 1917 metais dar neįvykusį faktą - Pirmojo Pasaulinio karo pabaigą ir Antrojo karo pradžią Katalikų Bažnyčiai vadovaujant popiežiui Pijui XII bei po jo tolumoje pasirodantią šviesą. Antrojoje žinios dalyje Marija kalbėjo apie ateistinės valstybės (Sovietų Sąjungos) iškilimą bei Bažnyčios patiriamus persekiojimus ir, galiausiai, apie Rusijos atsivertimą.

Ali Agca nekaltas?

Vos išgirdęs apie atskleistą trečiąją Fatimos paslapties dalį Ali Agca - turkas, 1981 m. gegužės 13-ąją dieną pasikėsinęs į Jono Pauliaus II gyvybę ir priklauses fundamentalistinei "Pilkųjų vilkų" grupuotei - per savo advokatą susisieks su žurnalais, teigdamas, kad jis tebuvo tik įrankis Dievo rankoje ir kad atėjo laikas jį paleisti iš kalėjimo arba leisti jam grįžti į Turkiją atlikti likusios bausmės dalies. Jis pasiuntė laišką popiežiui, kuriame prašoma, kad Vatikanas dėtų daugiau pastangų dėl Ali Agca išlaisvinimo.

Referendumas

Dr. Algimantas Kabaila

Girdėti, kad kairieji Lietuvoje norėtų suorganizuoti referendumą, kviečiantį piliečius pasisakyti prieš NATO ir reikalaujantį sumažinti išlaidas gynybai. Turiu prisipažinti, kad mano manymu referendumai gali būti naudingas dalykas, nors ir nepigus. Per referendumus galima patikrinti piliečių nuomonę vienu ar kitu klausimu. Tik reikia, kad klausimai būtų informatyvūs ir neklaidinantys. Be to, per referendumą reikėtų paklausti keletą klausimų, gvildinančių klausimų esmę. Reikia prisiminti, kad Lietuvos išlaidos gynybai nesiekia dviejų procentų Bendro Vidaus Produkto (BVP), o tai yra mažesnė BVP dalis, negu NATO kraštų. Tad prieš pradėdant bet kokią kalbą apie šių išlaidų mažinimą, referendume pirmiausia reikėtų klausti:

Ar norite, kad Lietuva būtų nepriklausoma valstybė?

Jei atsakymas į šį klausimą yra NE, tai toliau nėra ko ir beklauti ir visiems kitiems klausimams atsakymas turi būti NE.

Ar reikia valstybę ginti nuo agresyvių kaimynų?

Kai kam gali atrodyti, kad šis klausimas yra savaime aiškus, bet išties kai kurių komentatorių pasisakymai kelia abejones, ar tikrai taip jau aišku. Vienas iš leitmotyvų tu, kurie pasisako prieš krašto gynybą, yra tai, kad pasirošyti gintis yra tolygu norėti kariauti, gi karas yra, be abejo, baisus dalykas. Tuo teigimu, bet kokia kariuomenė ir visi jos kariai yra iš anksto paaukojami nelygioje kovoje. Tokie komentatoriai tuoj panaudoja tokius ausį režiančius ir dmesį patraukiančius išsireiškimus, kaip "mėsmales", "skerdynės" ir t. t.

Aišku, kad bet koks ginkluotasis susirėmimas yra skaudus ir sunkus įvykis ir išties Lietuva yra laiminga, kad nepriklausomybė buvo atgauta be didžiulių aukų, bet tokio sunaikinimo, kurį patyrė Čekėnija, Bosnija ir daug kitų kraštų. Bet kaip išvengti tokių nelaimių? Turėtų būti aišku, kad jei kraštas yra gerai pasiruošęs ir pasiryžęs gintis, daug mažiau galimybės, kad jis bus užpultas. Gera žinoma pavyzdys - Šveicarija. Nėdile valstybė, būdama per praejusį pasaulinį karą apsupta na-

cistinės Vokietijos, visgi nebuvo okupuota. Ne dėl to, kad Vokietija tokių kėslų nebūtų turėjusi, bet tik dėl to, kad Šveicarija buvo pasiruošusi gintis. Jos pasiryžimas gintis irgi nekėlė jokių abejonių ir galimas puolėjas suvokė, kad to krašto pavergimas jam per brangiai kainuotų. Žodžiu, pasiruošus gintis daugiau galimybės, kad gintis nereikės! Priešingi išvedžijimai - tai tik žmonių klaidinimas.

Ar gynybai ruoštis reikia su sąjungininkais, ar vienai Lietuvai?

Ir aklam turėtų matytis, kad geriau su sąjungininkais. O kur rasi geresnį sąjungininką, kaip NATO? Tad visa propaganda prieš NATO, yra iš tiesų propaganda prieš Lietuvos valstybės gynybą, tad ir prieš jos nepriklausomybę.

Tad grįžtu prie pirmojo ir svarbiausiojo klausimo - Ar norite, kad Lietuva būtų nepriklausoma valstybė? Žinia, paklausti mes daugumoje atsakytume, kad taip. Bet mes gyvename ne Lietuvoje. Kai nusimenu skaitydamas lietuvišką spaudą, man atrodo, kad Lietuvoje daug kas su nostalgija prisimena sovietinius laikus ir "buvo geriau po rusų" sindromas - gyvas ir sveikas ne vien tik kaimo žmonių tarpe, kaip dažnai girdžiu teigiant, bet ir dalyje inteligentijos. Pakankamai daug apologistų sovietinei sistemai, pakankamai daug sovietinės Lietuvos pasiekimų liaupsinimo - liaupsinimo tariamiems pasiekimams visur, ne vien moksle, mene, literatūroje, bet ir ekonominiame gyvenime, patogia užmirštant nuolatinius stygius, eiles prie pustuščių parduotuvių, kuriose tik per vedėjų malonę kartais "išmetama" šlapios dėšros ar kokių kitų gėrybių. Šiems apologistams reikėtų priminti, kad Sovietų Sąjungos nebėra ir kad atgal į sovietinį gyvenimą grįžti net ir to norintiems nebėra kelio. Kelias liko tik tikrai pakliuti "po rusų", tapti svetimšaliu savoje tėvynėje, matyti savo kalbos, religijos ir papročių niekinimą. Tik šią realiją suvokus tenka dar kartą klausti, ar norite, kad Lietuva išliktų nepriklausoma valstybė?

Valstybės vizija pasipriešinimo dokumentuose ir spaudoje (1940-1952 m.)

Artūras Vaitiekaitis

2

(atkelta iš 3 psl.)

valstybė turi juos ypač globoti.

Įvertindami Lietuvos gamtinę padėtį, aktyvistai numatė plėsti pramonę, ypač smulkiają iš vietinių žaliavų (lengvoji pramonė, maisto pramonė), taikant pigios energetikos programą. Pramonėje, kaip ir žemės ūkyje, svarbiausią vaidmenį turi vaidinti lietuviai: "Pramonė turi būti apvalyta nuo svetimo gaivalo, kuris nėra suinteresuotas Lietuvos tautine valstybe". Valstybė kontroliuoja vidaus prekybą, tam, kad išvengtų spekuliacijos, centralizuoja prekybinį tinklą, siekiant tolygiai paskirstyti prekių srauto tinklą, remia kooperatinę prekybą, kaip "vieną svarbiausių priemonių kovoje su spekuliacija". Miestų plėtimui numatoma skatinti lietuvių kėlimąsi į miestus, siekiant padaryti juos kuo lietuviškesnius.

Socialiniais klausimais LAF skelbė, kad "šeima yra pagrindinis socialinio gyvenimo pagrindas, nuo kurio priklauso tautos ateitis". Todėl valstybė privalo ypatingai rūpintis šeima ir ją globoti. Taip pat buvo numatyta socialinio draudimo sistema, atlyginimų ir "proporcinė-progresinė" mokesčių sistema, paremta socialiniu teisingumu.

Keliant tautos kultūrą ir fizinį pajėgumą, valstybė turi ypatingą dėmesį skirti tautiniam auklėjimui, tautos švietimui. Pirmasis ir neatidėliotinas Valstybės uždavinys yra įgyvendinti visuotinio privalomo pradinio mokslo sistemą, visomis priemonėmis skatinti tautos kultūrinį tobulėjimą. "Tautos kūrybinę energiją reikia nuolat papildyti nauju kūrybiniu prieaugliu. Tam reikia sudaryti tinkamas sąlygas, ypač jaunuomenei. Gabiems jaunuoliams turi

būti suteiktos sąlygos įgyti aukštąjį mokslą. Kūrybinių jėgų paruošimas turi naudotis ypatinga valstybės parama ir globa".

Dorovės srityje turi būti remiamasi krikščioniškos etikos pagrindais. Valstybė ir visuomenė turi kovoti prieš nedorus reiškinius. Valstybė teikia Bažnyčiai visokeriopą paramą, nes "laiko pagrindiniu tautos moralės stiprinimo faktoriumi". Bažnyčia savo viduje tvarkosi be valstybės kišimosi, nesikišdama į valstybės politiką ir krašto valdymą. "LAF tikisi, kad Katalikų Bažnyčia prisidės prie lietuvių tautos idealų siekimo darbo". LAF skelbė, kad "atstatęs valstybę, vidaus gyvenimą tvarkys tautinės bendruomenės pagrindais, remdamasis visų pirma tais tautos elementais, kurie aktyviai pasireiškė kovoje dėl Lietuvos išlaisvinimo, o tie asmenys, kurie toje kovoje nedalyvavo, Naujojoje Lietuvoje vadovaujančio vaidmens negalės turėti".

LAF programa buvo parengta XX a. pirmos pusės moderniojo tautiško - nacionalizmo dvasia. Valstybė ir tauta tarsi susilieja į vieną. Gana aštriai kalbama kitataučių klausimu. LAF programa atitiko šiuo klausimu tuometinės tautinės valstybės esmę. Lietuvių tauta Naujoje valstybėje turėjo įgyti viešpatuojantį vaidmenį ne tik kaimuose, bet ir miestuose, kur visą laiką buvo didelis procentas kitataučių. Tautos prioritetą ir įsigalėjimą LAF matė ne tik kaip kultūros kėlimą ir protegavimą, bet ir kaip tokią privačios nuosavybės politiką, kuri aiškiai teikė pirmenybę lietuviams. Antara vertus, nuosavybės ir tautybės sugretinimas, mano manymu, buvo toli žvelgiantis priekinis: LAF suvokė, kad prasižėjęs karui, kils galimybė kaimyninėms valstybėms (Vokietijai) vykdyti kolonizacinę politiką, juo labiau kad LAF tikėjo, jog Vokietija karą laimės. Ir kas gali sutrukdyti kolonizuoti kraštą? LAF tikėjo, kad Vokietijos skelbiamoje Naujosios Europos vizijoje Lietuva turės savo vietą, o tautiško ir nuosavybės politika padės apsaugoti nuo kolonizacijos.

A. Maceinos suredaguota programa buvo tik pirminis projek-

tas, kuris būtų realizuojamas po nepriklausomybės atgavimo, tai buvo medžiaga didžiajam LAF kongresui po Lietuvos valstybinio savarakiškumo atgavimo.

LAF nebuvo centralizavusi visų pagrindinio organizacijų. Atskiros grupės, veikusios lygiagrečiai su juo, formavo savo valstybines vizijas, kurios pabrėždavo vieną ar kitą požiūrį į valstybę: nuo kraštutinio nacionalizmo iki krikdėmiško požiūrio.

LAFui juridškai buvo pavaldi Lietuvos Apsaugos Gvardija (LAG), kuri veikė Tauragės apskrityje. LAG buvo tiesiogiai pavaldi LAF štabui Kaune. Ši organizacija pagrindinį dėmesį buvo nukreipusi sukilimo organizavimui ir jo vykdymui. LAG statute jaučiama stipri LAF įtaka: pabrėžiama krikščioniška kultūra, lietuviškumas, įsitvirtinimas tautos viduje, nepalikant vietos būsimoje valstybėje kitataučiams. LAG programoje ir dokumentuose matomas antižydiškas nusistatymas, kuris yra gana pigi demagogija, tuo metu taikyta net pačių žydų gaminamoje ir platinamoje antisionistinėje literatūroje. Nors ir veikiama LAFo, LAG buvo faktiškai nepriklausoma nuo jo ir veikė savo iniciatyva, tačiau tai buvo labiau būdinga jų veiklai, bet ne programinėms nuostatomis.

Bandymai realizuoti valstybės viziją Vokietijos-SSRS karo pradžioje

Prasidėjus Vokietijos-SSRS karui, jau birželio 23 d. LAF paskelbė apie Lietuvos Laikinuosius Vyriausybės sudarymą. L. Prapuolenis kreipėsi per radiją į lietuvių tautą (šis atsišaukimas buvo išspausdintas LAF laikraštyje "Į laisvę" Nr. 1.), skelbdamas, kad "susidariusi laikinoji vėl naujai atgimstančios Lietuvos vyriausybė šiuo metu skelbia atstatanti Lietuvai ir Nepriklausomą Lietuvos Valstybę. Prieš viso pasaulio tyrąją sąžinę jaunoji Lietuvos Valstybė entuziastingai pasižada prisidėti prie Europos organizavimo naujais pagrindais.

(bus daugiau)

Sveikatos kertė

Konsultuoja „Prodigy“

Nauja sistema, pavadinta „Prodigy“ (išvertus iš anglų kalbos – „nuostabių gabumų žmogus“), sukurta ne tam, kad pakeistų gydytoją, o tam, kad jam padėtų parinkti tinkamiausią gydymo būdą ir vaistus. Medikas, perdavęs kompiuteriui diagnozę, gauna patarimų, kaip gydyti ligą. Kompiuteris gali netgi patarti, kada gydytojas turi

aplankyti sveikstantį ligonį.

Sistemos bandymų metu 94 procentai juose dalyvavusių gydytojų pripažino, kad ji naudinga, o 83 procentai mano, kad ją galima naudoti be jokių pakeitimų. Tai kol kas vienintelė nacionalinė automatinė gydytojų konsultavimo sistema pasaulyje.

„Kompiuterija“

Kova su nemiga

Nemigos priežastis – paties žmogaus išsuktas atsikakymas miegoti. Ir kuo stipresnė baimė pabusti neišsimiegojus, tuo mažiau galimybių užsnuoti. Deja, tobulų migdomųjų nėra. Didžiausia problema ta, kad migdomieji vaistai veikia maždaug aštuonias valandas. Tai nelabai patogu, nes, pabudęs vidury nakties ir ilgai negalėdamas užmigti, bijosi gerti vaistus – o jei laiku nepabus?

Bandykite skaičiuoti avis arba triušius, arba dinosaurus... Tiesa, tai beveik nepadaeda. Kur kas geriau įsivaizduoti, kaip supuojamas valtės plaukiate pro pievas su tais pačiais gyvūnėliais. Neblogai įsivaizduoti pro šalį slenkančius lai-

vus.

Išgerkite šiek tiek alkoholio. Nedidelėmis dozėmis jis atpalaiduoja raumenis ir padeda užmigti. Kai kas su nemiga grumiasi naktimis skaitydamas filosofų veikalus. Atsargiai – juk taip pats galite tapti mąstytoju, kitaip tariant, žmogumi, beviltiškai sergančiu ta pačia nemiga, kurios trokštate atsikratyti.

Patogus miegamasis, didelė lova, gaivus oras, lino paklodės... Karšta vonia ir povandeninis masažas prieš miegą... Pienas su muskato riešutu, gurkšnelis konjako prieš miegą, sulčių stiklinė...

Dr. Raimondas Berkmanas

Lietuviai dalyvaus Pasaulio rankų lenkimo čempionate

Šių metų rugsėjo 29 – spalio 6 dienomis Virginia Beach miestelyje, Virginia valstijoje, įvyks Pasaulio rankų lenkimo čempionatas. Jame dalyvaus ir stipriausi rankų lenkikai iš Lietuvos.

Lietuvos rankų lenkikai ne kartą yra garsinę Lietuvą pasaulio ir Europos čempionatuose, iškovodami Pasaulio ir Europos čempionų vardus. Manome, kad ir šiame pasaulio čempionate mūsų šalies sportininkai parodys tai, ką sugeba, ir į Lietuvą parvežs ne vieną aukso medalį.

Lietuvoje šis sportas yra dar jaunas, oficialiai registruotas 1996 m. vasario 20 d., tačiau labai populiarus. Lietuviai yra iškovoję daug laimėjimų ne tik Europos, bet ir Pasaulio čempionatuose, tarptautiniuose turnyruose. Priminsime, kad 1996 metais spalio 16-19 d. Virginia Beach vykusiame 17-ame Pasaulio rankų lenkimo čempionate Lietuvos rinktinė sėkmingai startavo ir į mūsų šalį parsivežė vieną aukso ir du bronzos medalius. Tai buvo tik pirmieji mūsų sportininkų žingsniai tarptautinėje arenoje. 1988-aisiais metais birželio mėnesį 11-13 dienomis Lietuvoje, Palangos mieste vyko VIII-asis Europos ir I-asis žmonių su negalia Europos rankų lenkimo čempionatas. Čia iš dalyvavusių 27-nių valstijų Lietuvos rinktinė užėmė trečiąją vietą.

Lietuvos rankų lenkimo federacija, vadovaujama šio sporto entuziasto Konstantino Archipovo, kviečia visus pasaulio lietuvius nebūti abejingais ir at-

vykti į Virginia Beach pasigirti už mūsų šalies rankų lenkikus.

Po įvykusio šių metų Lietuvos čempionato (kovo 25 d.) yra sudaryta Lietuvos rinktinė, kurioje yra 24 sportininkai. Jų grei- tose ir žmonės su negalia, kurie intensyviai ruošiasi artėjantiems pasaulio čempionatui.

Šiuo metu yra tvarkomos vizos. Sportininkų pasirušimas vyksta sklandžiai, tačiau mūsų delegacija susiduria ir su tam tikromis problemomis. Pagrindinė problema yra rinktinės finansavimas.

Kebli situacija susidarė dėl to, kad šie metai yra olimpiniai ir Lietuvos sporto departamentas didžiąją dalį pinigų skiria olimpinėms sporto šakoms.

Lietuvos rankų lenkimo sporto federacija kreipiasi į visus geros valios lietuvius, žmones, kurie neabejingi sportui. Juk gerai žinome, kad Lietuvos sportininkai ne kartą yra garsinę ir dar garsins mūsų šalį užsienyje.

Lietuvos rankų lenkimo federacija kreipiasi į firmas, geros valios žmones ir prašome pagal išgales paremti mūsų sportininkus finansiškai, kadangi šiuo metu tik rėmėjų pagalba įmanoma dalyvauti tokio aukšto lygio varžybose.

Mes išpareigojame visomis informacinėmis priemonėmis garsinti savo rėmėjus. Mes pasirengę čempionato metu dėvėti įvairiausių rėmėjų reklaminių atributiką ir, būnant JAV, sleisti mūsų mylimos žemelės šilumą bei pasidžiaugti laimėjimais.

Konstantinas Archipovas,
Lietuvos rankų lenkimo sporto federacijos prezidentas

Amerikietis išvydo Kauną šypsenoje

Gegužės 29 d. „Kauno lango“ galerijoje atidaryta amerikiečių fotografo iš Detroito Bill Pahlo paroda, skirta Venesueloje tragiškai žuvusio senelio atminimui. Pagrindinė fotografijų tema – žmonės ir jų tarpusavio santykiai. Prieš keletą metų į Kauną atvykusiam menininkui Lietuva – tai įdomus ir egzotiškas kraštas. Daugelis mums įprastų dalykų jam neįpras-

ti ir verti dėmesio, todėl B. Pahlo fotografijose galima išvysti ir Rumšiškęse švenčiamų Užgavėnių vaizdus, ir džiūgaujantį „Žalgirio“ sirgalius, ir koncertuojančios roko žvaigždės. Neatsitiktinai vienoje fotografijų regimė „Tulpės“ kavinės emblema, kuri kaviniečiams sukelia daug asociacijų ir prisiminimų.

Laikinoji sostinė

Salierų-cikorių salotos „Bitutė“

Sudėtis:

400 g salierų šaknų
150 g cikorių gūželės
1 didelis obuolys
2 mandarinai

3 šaukštai susmulkintų migdolų
2 šaukštai razinų
1 šaukštas džiovintų abrikosų
1 šaukštas citrinos sulčių
Druska, pipirai

Užpilui:

1 šaukštas medaus
1 šaukštas švelnių garstyčių
2 šaukštai citrinos sulčių
100 g saulėgrąžų aliejaus
Druska

Salieras ir obuolys nulupami, obuoliui išimamas sėklalazdis. Supjaustomi ir apslakstomi citrinų sultimis, kad nepatamsėtų. Cikorių salotoms nuimami viršutiniai lapai, nuplaunami, išpjaujami koteliai, lapai supjaustomi juostelėmis. Mandarinai nuplaunami, nulupami, nuimamos plėvelės, supjaustomi.

Džiovinti abrikosai ir razinos

nuplaunami, abrikosai supjaustomi kubeliais, viskas sudedama į salotinę, dedami pipirai, druska ir išmaišoma. Užpilui medus ištirinamas su garstyčiomis ir druska, supilamos citrinos sultys, atskiestos šaltu virintu vandeni. Greitai maišant pamažu pilamas aliejus. Salotos užpilamos paruoštu užpilu ir išmaišomos.

Spaudos stalas per Lietuvų Fondo metinį narių suvažiavimą Lemonte balandžio 15 d. Spaudos komisijos nariai: V. Jesinevičius, V. Kleiza, Ed. Šulaitis, L. Zavistauskienė, Br. Juodelis, V. Radžius

Kas naujo LB Floridos apygardoje?

Vincas Šalčiūnas

JAV LB Floridos apygardai priklauso Atlantos, Aukšinio Kranto, Daytona Beach, Palm Beach ir St. Petersburgo apylinkės (Sunny Hills apylinkė, nepajėgusi išsirinkti apylinkės valdybos, neseniai užsidarė). Kiekvienais metais yra sušaukiamas LB apygardos suvažiavimas vienoje iš jos apylinkių. Jame išklausoma apylinkių veiklos pranešimų, ieškoma sprendimų kilioms problemoms įveikti, kalbama apie visos LB reikalus bei ateitį ir t.t. Ši kartą suvažiavimas, globojamas St. Petersburgo apylinkės valdybos, įvyko gegužės 9-10 d. Lietuvių klubo patalpose, kur vyko ir posėdžiai, ir atstovų pamaitinimas lietuviškais valgiais. Tokių patogumų kitose apylinkėse būtų sunku rasti, nes joms tektų nuomotis brangias patalpas, surasti restoranus ir t.t.

Suvažiavimą atidarė ir jam sumaniai vadovavo apygardos pirm. Albinas Karnius. Jis nusakė apygardos nuveiktus darbus, atsiradusius sunkumus keliose apylinkėse ir paminėjo, kad ši apygarda šimet švenčia savo veiklos 25-ąją sukaktį. Prezidiumą sudarė: kun. dr. M. Čyvas, apygardos valdybos nariai (neatvyko vicepirmininkas), JAV LB XV tarybos čia išrinkti nariai (dalyvavo tik du iš šešių) ir apylinkių pirmininkai (neatvyko ir pranešimų neatsiuntė Aukšinio Kranto bei Atlantos). Po Lietuvos himno ir kun. Mato Čyvo sukalbėtos invokacijos suvažiavimą pasveikino jį surengusios St. Petersburgo apylinkės pirm. Vida Meiluvienė. Pagerbti metų bėgyje mirusieji LB nariai: 3 iš Daytona Beach, 6 – iš Palm Beach, 7 – iš St. Petersburgo. Buvo sudarytos Nutarimų ir Spaudos komisijos.

Suvažiavimą raštu pasveikino JAV LB XV tarybos prezidentu pirm. Donatas Skučas ir Krašto valdybos vicepirm. or-

ganizac. reikalams Vytautas Maciūnas, kartu dėkodamas už jam suteiktą progą dalyvauti Floridos apygardos suvažiavime 1999 metais. Asmeniškai dalyvius sveikino Lietuvos Respublikos garbės konsulas Algimantas Karnavičius, pasidžiaugdamas darnia apygardos valdybos veikla ir palinkėdamas sėkmės naujajai.

Perskaiciūs praėjusio suvažiavimo protokolą, jame buvo įterptas paaiškinimas, jog Daytona Beach apylinkės lietuviai Vasario 16 minėjimo proga mažiau aukoja Krašto valdybai, nei Pasaulio Lietuvių Bendruomenei dėl to, kad jie nepateisina KV bylinėjimosi svertuose teismuose dėl Clevelando Sodybos. Sekė LB apylinkių pirmininkų pranešimai apie valdybų nuveiktus darbus ir veiklos aplinkybes. Kai kuri veikla (pvz., susirinkimai, posėdžiai ir t.t.) visose apylinkėse yra panaši, dėl to iš pranešimų teko išrinkti kuo nors labiau išsiskiriančias.

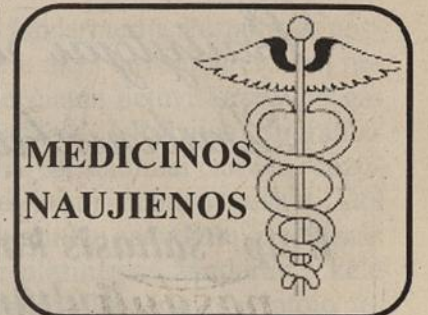
Daytona Beach apyl. pirm. Stasys Užackas pranešė, kad LB apylinkėje gyvena apie 100 lietuvių šeimų. Stipriai veikia Lietuvos klubas ir choras „Sietynas“. Minėjimų ar kitų kultūrinių renginių surošimą LB dalijasi su klubu, pvz., Vasario 16-osios minėjimą rengia LB apyl. valdyba, o Kovo 11-sios – klubas. Vasario 16 minėjime surinkta \$575 PLB ir \$205 – JAV LB Krašto valdybai.

Pagal Palm Beach apyl. valdybos pirm. Vinco Šalčiūno pranešimą, tos apylinkės sąrašas yra 134 registruoti nariai. Solidarumo mokesčių sumokėjo 85%. Kas mėnesį rengiami pabėgimo pietūs Piccadilly restorane, kur vyksta minėjimai, paskaitos, pranešimai ir t.t. Jie yra gana gausiai lankomi. Arti šimtinių

Kompiuterių programą sukūręs 15-metis tapo milijonieriumi

Kaip rodo 15-mečio Rishi Bhat pavyzdys, laisvalaikį galima praleisti naudingai – sužinojęs, kad atšaukiami paren-giamieji integralinio ir diferencialinio skaičiavimo kursai, paauglys atostogas praleido kurdamas kompiuterių programą, leidžiančią anonimiškai naršyti po internetą. Taip atsirado „SiegeSoft“, papildžiusi R. Bhat kišenę 1,6 mln. dolerių. „SiegeSoft“ nuslepia interneto vartotojo tapatybę ir leidžia naršyti po pasaulinį tinklą nepalikant jokių pėdsakų, sakė pats išradėjas, lankantis privačią Chicagos universiteto mokyklą.

Omnitel Laikas

Škotų mokslininkai teigia nustatę du genus, kurie lemia šizofrenijos atsiradimą. Šiuos genus atrado David Porteous ir jo kolegos iš Medicinos tyrimų tarybos Žmogaus genetikos padalinio Edinburge, 30 metų tyrę škotų šeimas, kankinamas šizofrenijos ir kitų dvasinių ligų. Tyrimų rezultatai buvo paskelbti žurnalo „Human Molecular Genetics“ šio mėnesio numeryje. Mokslininkai pastebėjo, kad dauguma šeimų narių turėjo du pažeistus genus pirmojoje iš 23 žmogaus chromosomų. D. Porteous genus pavadino „Disrupted-in-Schizophrenia“ 1 ir 2 po to, kai pasirodė, jog pusėje iš pažeistų genų turinčių šeimų atsirado sergančių šizofrenija. Šizofrenija yra antra pagal dažnumą protinė liga po depresijos.

Grybai gali tapti veiksminga priemone kovoje prieš virusus. Didžiojoje Britanijoje vyksta Antrasis kasmetinis gydomosios grybų galios tyrimo kongresas. Į tarptautinę konferenciją Middlesex grafystės universitete susirinkę mokslininkai svarsto galimybę panaudoti grybų išspaudas, gydant tokius virusinius susirgimus, kaip hepatitas C, chroniškas nuovargis ar netgi AIDS. Vienas iš Middlesex Universiteto mokslininkų teigia, kad grybai turi milžinišką gydomąjį potencialą, kadangi juose yra keletas antivirusinių sudedamųjų dalių, kurios veikiančios vienu metu suardo virusus. Kol kas mokslininkai neturi pakankamai klinikinių įrodymų apie grybų panaudojimą gydymosiems tikslams, tačiau pirmieji tyrimai teikia vilčių.

87 metų amžiaus senutė mirė savo lovoje Sarasotos, Floridoje, senelių prieglaudoje nuo... 1,625 skruzdėlių įkandimų. Mary Morales Gay sirgo Alsheimerio liga ir neįstojo įkandimų sukeltos alerginės reakcijos. Wilson Brusar, medicinos specialistas, tiriantis senutės mirties priežastis, žurnalistams pareiškė, kad velionei buvo sukančiota dešinioji krūtinė ląstos pusė, petys ir dalis pilvo. Skruzdėlės gana ilgai atakavo moterį. Bet net ir po 1,625 įkandimų M.M. Gay dar kelias valandas buvo gyva. Kol kas senelių prieglaudos administracija nepaskelbė pareiškimo dėl tragiškos jų pacientės mirties. Senelių namus kontroliuojančios Floridos sveikatos apsaugos reikalų agentūros atstovai teigia neturėję jokių priekaištų dėl Sarasotos prieglaudos darbo. Vis dėlto agentūra nusprendė iširti šio atsitikimo aplinkybes. Velionės sūnus Edgar Gay atsisakė komentuoti kraupią savo motinos mirtį.

American Psychological Association's Journal of Personality and Social Psychology rašoma apie kompiuterinių žaidimų poveikį silpnai vaikų psichikai. Vaikai, žaidžiantys tokius žaidimus kaip „Doom“, „Wolfenstein 3D“ ar „Mortal Combat“ būna ne tik agresyvesni, bet ir sunkiau perima žinias. Kita straipsnyje aprašomas tyrimas, kurio dalyviai buvo suskirstyti į dvi grupes. Pirmoji grupė žaidė agresyvią „Wolfenstein“, o kiti lauzė galvą žaidimui „Mist“. Atlikus testą paaiškėjo, jog pirmoji grupė buvo nusiteikusi daug agresyviau. Specialistai teigia, kad agresyvūs žaidimai net labiau paveikia psichiką nei panašūs filmai, nes žaidime labiau įsijaučiama į vaidmenį, susiliejiama su personažu.

(nukelta į 7 psl.)

Šaitytojai rašo "Darbininkui"

Kaip "šaltasis karas" užšaldė lietuvių kultūrinį ryšį

Dėkodamas prisidėjusiems prie monografo Tomo Sakalausko viešnagės New Yorke (*Darb.*, bal. 27), A. Šalčius trumpai, bet ryškiai nušviečia lietuvių kultūrinio ryšio problemas. Taip patyrė, kad tą ryšį slopino ir smaigė trys "laisvės" nesuprantančios jėgos: "maskolberniai, amerikiečiai ir išeiviai". Pagrindinis kaltininkas, juos įstūmęs į tą klaidingą veiklą, buvęs "beprotiškas šaltasis karas". ("It wasn't me", kaip sakoma Amerikos tautosakoje, "the Devil made me do it").

Tas savitas paaiškinimas atvėrė akis, kurias, matyt, buvo apdūmusi "šaltojo karo" propaganda. Kalti ne (Lietuvos "naujosios klasės") maskolberniai ir maskolmėgės, patys maskoliai, maskolmolcai, maskolpasieniečiai, maskolgensekai, etc., ne ideologijos, etc., etc., kaip daugelio buvo manyta! Kaltas "šaltasis karas"!

Taip prieš mūsų akis iškilo daug tikroviškesnis vaizdas: 1940-1990 metai, lietuviai abipus maskolkomimperijos sienų trokšta kultūrinių (ir profesinių, šeimyninių, asmeniškių) ryšių. Bet jų troškimas atsidaužia ne į "geležines", o į ledines uždangas, kurias iš abiejų pusių uoliai stato "šaltojo karo" įrankiai – maskolbernių, amerikiečių ir išeivių šaltpasieniečiai su savo šaltšunimis, raizgosi spygliuotos šaltvėlios, plečiasi šaltminų laukai, kyla milžiniški sniego seniai – stebėjimo bokštai. O virš tų uždangų į imperiją rytuosna ir iš imperijos vakaruosna siunčiamas radijo laidas iš abiejų pusių šaldo ir trupina maskolbernių, amerikiečių ir išeivių operuojamos trukdymo stotys – gigantiški "šaltojo karo" šaldytuvai. Kokios tamsios jėgos ("tiomnyje syly", kaip dainuodavo trys tankistai), koks didingas vaizdas!

Padėka Almui už apšvietą – ir pralinksminimą. Šiais, kaip ir visais laikais abiejų reikia.

A. Landsbergis

Viešas laiškas Lietuvos Respublikos Prezidentui Valdui Adamkui

Pone Prezidente,

1997 gruodžio 19 dieną savo lėšomis iš Australijos atvykęs į Lietuvą Kauno Rotušėje agitavau už Jūsų kandidatūrą į Lietuvos Respublikos Prezidento postą. Kiek atsimeinu, Jūs, Pone Prezidente, gavote daugiausia balsų Kauno apygardoje. Palyginus su

kitom apygardom – 44%. Manau prisidėjau, kad ir maža dalimi, prie Jūsų laimėjimo.

Šiandien šito savo "žygio" ir išleistų pinigų gailiuosi. Peršasi mintis, jei ne aš, galbūt būtų išrinktas Artūras Paulauskas ir gal jis nedalinėtų KGB-istams, o tik eiliniams komunistams Gedimino ordinu. Landsbergis greičiausiai irgi dalintų, bet jis neturėjo jokios galimybės būti išrinktu. Tik p. Gediminas Kirkilas, dabartinio Seimo LDDP frakcijos narys, sutinka su Jūsų, Pone Prezidente, nutarimu skirti ordinus buvusiems aukšto rango KGB tarnautojams ir paprastiems agentams. Jis tai paskelbė viešai (*"Atgimimas"* Nr. 7, 2000 vasario 27). Ponas Arvydas Vidžiūnas, TS(LK) frakcijos narys, Seimo Pirmininko pavaduotojas, tikisi, kad Jūs, Pone Prezidente, tą "moralinę, etinę, politinę klaidą" padarėte netyčia (*ten pat*).

47 Seimo nariai padarė viešą "pareiškimą dėl valstybinių apdovanojimų", kuriame gana aštriai Jus, Pone Prezidente, kritikuoja už šitą Jūsų "žygį" ir vadina jį "spjūviu į veidą tiems, kas nenulenkė galvos okupantui ir bolševikiniam režimui" (*"Tremtinys"* Nr. 9, 2000 kovo 3).

Tad tik LDDP remia Jūsų, Pone Prezidente, šitą nemoralų, neetišką, politiškai klaidingą žygį. 47 Seimo nariai, manyčiau ir dauguma taurių lietuvių, laiko šitą aktą niekingu, provokatorišku ir pasityčiojimu iš Lietuvos Nepriklausomybės.

Jeigu ta klaida buvo padaryta netyčia, tai Jūs, Pone Prezidente, turėjote atšaukti ordinus ir atsiprašyti Tautos. Popiežius atsiprašė visų už praeitę Katalikų Bažnyčios padarytas skriaudas ir klaidas. Vietoj to, Jūs viešai porinate, jog ordinais buvo suteikti vardan susitaikymo, vienybės, ne už praeitį, o už dabarties gerus darbus. Bet tada, kaip gi pateisinti šių metų kovo 26 rodomą panieką per TV Lietuvai kaip žydšaudžių tautai čia, Australijoje, o ir kitose pasaulio šalyse? Tik vienas Kazys Pėdnyčia, gen. prokuroras, turėjo drąsos ginti tautą ir sudrausti jos šmeižėjus.

Jeigu tiems, kurie įtariami aktyviai dalyvavę genocido vykdyme, neskiriami ordinais, tai vardan susitaikymo turėtume nustoti juos taisyti po teismus. Juk jie po karo taip pat vedė padūrų gyvenimą ir buvo veiklūs socialiniame bendruomenės gyvenime. Jų kaltei įrodyti nebuvo rasta pakankamai įrodymų, turiu galvoje tarpukario Lietuvos kariuomenės karininką Antaną Gudelį. Tokių "gudelių" pasaulyje yra daugiau. Jiems niekas ordinų neskiria, bet tampo po teismus ir šmeižia ne tik juos, bet ir Tautą, Jūs, Pone Prezidente, "spjovė man į veidą". Nusišluosčiau. Nelimpa.

Šiaulių gimnazijoje buvau blogas mokinys. Mano vyriausia sesuo Ona, pradžios mokyklos mokytoja, 16 metų už mane vyresnė, mane įsisūnijo, kad nereikėtų mokėti už mokslą. (Nuo 1930 metų mokytojų vaikiai Lietuvos gimnazijose buvo besąlygiškai atleidžiami nuo mokslo mokesčio.) Ji pasiliko Lietuvoje, mokytojavo Panevėžio apskrityje, Troškūnų valsčiuje. Globojo partizanus. Pavakare atėję sribai, motinos ir dviejų mažamečių dukrų (kurios tebegyvena) akivaizdoje, ją nužudė subadydami peiliais! Skirdamas KGB-istams ordinus, Jūs, Pone Prezidente, spjovė jai, mirusiai, į veidą. Už tai tegul Dievas Jums atleidžia, aš neatleidžiu. Tokių motinų, tėvų, brolių, seserų, Pone Prezidente, pilna Lietu-

vos žemė. Kuris mirties būdas priimtinesnis, Pone Prezidente: kulka, dujos, badas ar peilis? Apie tai tie, kurie be atodairios smerkia nacionalistus, bet liaupsina komunistus, niekada nepasvarsto!

Nežiūrint, kad Jūsų metiniame Prezidento pareiškime išreikštos mintys yra pagrindinės demokratinės sistemos aksiomos ir, Rolando Pavilionio nuomone, išreikšta "Respublikos" dienraštyje, Prezidento kalboje nėra "nieko, ko žmonės, kurie bent šiek tiek mąsto, nebūtų girdėję, nebūtų žinoję, ar nebūtų norėję..." (*"Atgimimas"* Nr. 16, 2000 balandžio 16), vis dėlto tas mintis, aksiomas privalu viešai pasaulyje, o ypač Lietuvoje, nuolat kartoti, nes "valdžios vyrai", ypatingai dabartinės valdžios vyrai Lietuvoje, arba jų nežino, arba nenori žinoti, ir jų neprisilaiko. Pagal Jūsų, Pone Prezidente, pareiškimą, nežabojama korupcija Lietuvoje pasiekė tokį laipsnį, kad gresia valstybės saugumui. Dabartinė valdžia Lietuvoje yra "abejinga asmens teisių ir laisvių varžymui, kasdieniam biurokratiniam žmogaus žeminimui..." (*"Mūsų Pastogė"* Nr. 18, 2000 gegužės 8, *Australija*). Dauguma, kad ir demokratinių, valdžių pasaulyje tokio abejingumo pilnos, ne vien Lietuva. Su pagarba,

Dr. Alfonsas Viliūnas, MD

P. S. Studijuodamas mediciną Austrijoje, per šešerius metus vasaros atostogoms grįždavau į JAV, kur užsidirbau didelę dalį pinigų mokslo išlaidoms padengti. Kelionė "ten ir atgal" kainavo tik 100 JAV dolerių. Tokie kaip aš samdydavome privatų lėktuvą iš Šveicarijos į New Yorką. Taip ir pripratau prie "Mr. President". Laiško nuorašą siunčiu žiniasklaidai Lietuvoje, Australijoje ir JAV.

2000 vasarą visi keliai veda į

VILNIŲ

Pigiausios skrydžių kainos Finnair ir kitomis oro linijomis iš

New Yorko Chicago
Floridos Clevelando
Detroito Bostono
Los Angeles ir kitų miestų

* Mašinų rezervacijos

* Viešbučiai

* 9 ir 14 dienų kelionės po Lietuvą

--- Prašykite mūsų brošiūros ---

Vytis Travel

40-24 235 St.

Douglaston, NY 11363

Tel.: 718-423-6161

800-778-9847

Fax: 718-423-3979

e-MAIL: VYTTOURS@EARTHLINK.NET
web site: www.vytistours.com

RigaVen Travel, Inc.

We provide complete Travel Services
VACATIONS - TOURS - CRUISES
WITH PERSONAL RECOMMENDATIONS
and always competitive fares to

RIGA -- TALLIN -- VILNIUS

with

FINNAIR
LUFTHANSA - SAS
OR OTHER CARRIERS
"Call for Details"

INESE ZAKIS

136 W. Main St., Bay Shore, NY 11706

Tel. 631-665-4455 Fax 631-665-6164

1-800-291-8311

E-mail: RigaVen@worldnet.att.net

XI LIETUVIŲ TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖS

RENGINIAI

BIRŽELIO 30, PENKTADIENI

8 v.v. ŠVENTĖS ir TAUTODAILĖS PARODOS ATIDARYMAS
Mercury Room, Regal Constellation Hotel, 900 Dixon Rd., Toronto
9 v.v. JAUNIMO ŠOKIAI – Peto Ballroom, Regal Constellation Hotel

LIEPOS 1, ŠEŠTADIENI

8 v.v. SUSIPAŽINIMO VAKARAS – Galaxy Ballroom, Regal Constellation Hotel

LIEPOS 2, SEKMADIENI

PAMALDOS
9.30 v.v. Lietuvos kankinių parapijoje – Anapilė, 2185 Stavebank Rd., Mississauga
9.45 v.v. Liet. evangelikų liuteronų ligoninėje, 1891 Bloor St. W., Toronto
10 v.v. ŠVENTĖS IŠKILMINGOS MĖSOS, atšaukiamos vyks. Pauliaus Baltakio
Germi Room, Regal Constellation Hotel
10.15 v.v. Prilaukimo parapijoje, 1011 College St., Toronto

2 v.p.p. TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖ
Herdley Centre, 5500 Rose Cherry Place, Mississauga (kampas Matheson, tarp Kennedy Rd. ir Hwy 403)

6.30 v.v. UŽBAIGIAMASIS POKYLIS (6.30 v.v. koteliai, 8 v.v. vakarienė)
Regal Constellation Hotel, Galaxy ir Constellation Ballrooms

Prašome bilietus užlaikyti skambinant V. Taseckui (905-824-4481) arba J. Vingelienei (416-233-8108). Šventės (koncerto) bilietai taip pat gaunami per Ticketmaster (tel. 416-870-8000) ir prie įėjimo. Herdley Centre durys atidaromos 1 v.p.p. Alkātėje automobilių statymas nemokamas. Bilietai į pokylį pardavinėjami tik iš anksto.

KVIEČIAME VISUS DALYVAUTI!

XI LTŠŠ RENGĖJAI

Kviečiame visus taupyti ir skolinti iš
lietuvių įsteigto ir vadovaujamo

SCHUYLER SAVINGS BANK

24 Davis Ave.

Kearny, New Jersey 07032

Bankas švenčia 75-kerių metų sukaktį!

Pilnas ir draugiškas patarnavimas, įskaitant

* Taupymo sąskaitas, sertifikatus ir IRA

* Čekių sąskaitas - asmeniškas ir komercines

* Paskolas - namų, namų remonto,

Home Equity ir automobilių

* ATM naują mašiną ir korteles

* Tiesioginį pinigų deponavimą

Patogios darbo valandos,

pilnai Federalinės valdžios apdraustos sąskaitos

Kalbame lietuviškai...

Mūsų telefonai: (201) 991-0001

arba skambinkite mums nemokamai:

1-888-SCHUYLER (1-888-724-8953)

VILTIS - Hope

LITHUANIAN RELIEF PARCEL, INC.

368 West Broadway, Boston, MA 02127
Tel. (617) 269-4455 Fax. (617) 269-4836

CONTAINER LEAVES ON JUNE 20

June pickup schedule

Albany, NY	June 15	7 - 8 PM
Binghamton, NY	June 16	9 - 10 AM
Scranton, PA	June 16	12 - 2 PM
Frackville, PA	June 16	5:30 - 6:30 PM
Philadelphia, PA	June 17	9:30 - 11 AM
Brooklyn, NY	June 17	2:30 - 5:30 PM
Bridgeport, CT	June 17	7 - 8 PM
Waterbury, CT	June 18	11 AM - 12 NOON
Hartford, CT	June 18	1 - 2 PM

Atlantic Express corp.

800 - 775 - SEND ▼ 1-888-205-8851

Garantuotas, greitas ir saugus
siuntinių pristatymas
nuo DURŲ iki DURŲ
Siuntiniai pasieks gavėją per 6 savaites,
o oro paštu - per 14-a darbo dienų
į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, BALTARUSIJĄ, RUSIJĄ

ATLANTIC EXPRESS CORPORATION
JUNE PICK-UP SCHEDULE

June 15	Elizabeth, NJ	11-12 noon
	Kearny, NJ	1-2 pm
	Paterson, NJ	3-4 pm
June 16	Philadelphia, PA	11-12 noon
June 18	Brooklyn, NY	12-1 pm
June 21	Putnam, CT	1-2 pm
June 27	New Haven, CT	12-1 pm
	New Britain, CT	2-3 pm
	Waterbury, CT	4-5 pm
June 29	Elizabeth, NJ	11-12 pm
	Kearny, NJ	1-2 pm
	Paterson, NJ	3-4 pm
June 30	Philadelphia, PA	11-12 noon
	Baltimore, MD	4-5 pm

For more information please call:
1-888-615-2148 or 1-888-205-8851

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS

New York-Vilnius-New York \$ 699 r.t

One way to Vilnius \$ 420

FREGATA TRAVEL

250 West 57th Street, 1211

New York, NY 10107

Tel.: (212) 541-5707

Kas naujo LB Floridos apygardoje?

(atkelta iš 5 psl.)

apygardos suvažiavimą ir t.t. Tiems stambiems renginiams įgyvendinti bus mėginama sudaryti specialius komitetus. Toks darbo pasiskirstymas gali mažiau bauginti kandidatujančius į apylinkės valdybą.

Vida Meiluvienė, St. Petersburg apylinkės pirmininkė, nesiskundė veiklos sulėtėjimu. Šioje Floridos apygardoje didžiausioje LB apylinkėje yra 284 nariai, dėl to dar nestinga darbo rankų. Glaudžiai bendradarbiaujant su Lietuvos klubų, dažnai pasinaudojama jo patalpomis LB renginiams. O jų esama įvairių ir nemažai. Čia vyksta susitikimai su aukštais Lietuvos pareigūnais, minėjimai, kultūrinės pramogos. Lituanistinėje mokykloje (vienintelė Floridoje) yra 27 mokiniai. Apylinkės valdyba yra daug pasidaravusi dėl neigalių Lietuvos vaikų gydymų Shriner's ligoninėje. Žodžiu, šiai apylinkei dar negresia mažesniųjų apylinkių rūpesčiai bei likimas.

LB Tarybos narė ir buvusi Sunny Hills apylinkės pirmininkė Laima Savaitienė paaiškino, kas privėdė prie tos apylinkės užsidarymo, ir pareiškė viltį, jog bus surastas kelias ir tam lietuvių telkiniui grįžti į LB šeimą. Pirmininkaujantis pranešė, kad yra nutrūkęs bet koks ryšys su unikalia Atlantos apylinke. Teks galutinai išsiaiškinti, ar ji teltelais save Floridos apygardos narę?

Iš gana skurdaus suvažiavimo dalyvavimo (dalyvavo per trisdešimt atstovų – žymiai mažiau, nei buvusiuose, ir St. Petersburgo svečių-stebėtojų stokos) ir iš apylinkių pirmininkų gyventojų pranešimų ir atstovų pasiskaidymų vaizdžiai išryškėjo faktas, jog LB Floridos apylinkių gyventojų sudėtis ir jų veikla gerokai skiriasi nuo kitur esančių. Didelė dauguma jų narių, dėl amžiaus ar sveikatos būklės, jau nepajėgia aktyviau dalyvauti veikloje, o pajėgesniųjų prieauglio (išskyrus St. Petersburg apylinkę) beveik nesimato. Į tai turėtų atsižvelgti ir skubiai reaguoti JAV LB aukštieji organai, kad mažosios apylinkės galėtų išvengti Sunny Hills apylinkės likimo.

Pernai apygardos suvažiavimas buvo nutaręs 2001 metais vėl surengti Floridos Lietuvos Dienas, kurių organizavimui pakvietė Angelę Karnienę ir Mečį Šilkaitį. Jie dabar pareiškė, kad dėl asmeninių ir kitų priežasčių to padaryti negalės, ir pasiūlė mažesnės apimtys lietuvių dienas rengti kitoje apylinkėje. Joms vadovautų iš apylinkių atstovų sudarytas komitetas. Pradžiai būtų panaudotas 1998 m. FLD likutis – 3101 dol. Tuojau žvilgsniai nukrypo į Daytona Beach apylinkę. Jos valdyba ištirs galimybes ir praneš apygardos valdybai.

Suvažiavime kilo mintis bandyti su LB veikla supažindinti Lietuvos vyčius ir naujai iš Lietuvos atvykusius. Gal tada tos grupės ieškotų bendradarbiavimo su LB apylinkėmis ir įsijungtų į jų veiklą. Nereikėtų joms daryti spaudimo, kol jos pačios išitiks, jog jungtis į LB veiklą yra joms pačioms naudinga.

Apygardos pirm. A. Karnius paskelbė, kad dabartinė apygardos valdyba atsistatydins perdavusi pareigas naujai. Kandidatų į apygardos pirmininkus būti yra sutikęs St. Petersburgo bendruomenininkas Algirdas Dūda. Suvažiavimas tam entuziastingai pritarė. Jis pats pranešė, jog toliau valdyboje darbuotis yra sutikusios sekr. Genovaitė Treinienė ir ižd. Loreta Kynienė. Vida Meiluvienė yra sutikusi užimti apygardos vicepirmininkės postą. Kontrolės komisija bus sudaryta vėliau. Pirm. A. Karnius padėkojo St. Petersburgo apyly. valdybai už suvažiavimo surengimą bei globą, buvusiai

apygardos valdybai už sklandų bendradarbiavimą ir palinkėjo naujai valdybai sėkmės.

Nutarimų komisija suredavo ir suvažiavimui priimti pateikė kelis nutarimus: 1) išleisti Adolfo Armalio sudarytą vadovėlių lietuviams naudotis socialiniais reikalais; 2) iš Floridos apylinkių sudaryti komitetą 2001 Floridos Lietuvos Dienoms rengti; 3) LB Krašto Valdybai bei Tarybai rasti būdą patiems išspręsti kilusius tarpusavio ginčus; 4) pritarti, kad Floridos apylinkės teiktų medžiagą Lietuvos Kultūros muziejui, Lake Worht, sudaromam informaciniam albumui; 5) paraginti JAV LB KV ir Tarybą, kad pilniau informuotų lietuvišką visuomenę apie LB veiklą ir planus; 6) kreiptis į LB KV ir Tarybą, kad silpnėjančioms Floridos LB apylinkėms būtų taikomos įstatų lengvatos ir duodami nurodymai, kaip išvengti užsidarymo; 7) pasveikinti LR garbės konsulus Floridoje; 8) palinkėti sveikatos XV tarybos nariui prof. Pranui Zundei Atlantoje.

Peržvelgus LB Floridos apygardos suvažiavimą, susidaro įspūdis, jog mažesnės jos apylinkės, dėl brandaus narių amžiaus bei sveikatos būklės, LB įstatuose nustatyta visuomeninė bei kultūrinė veikla, kuri jau dabar remiasi ant nedaugelio pasišventėlių pečių, neišvengiamai ims silpnėti. Jeigu neatsiras pajėgesniųjų prieauglio, yra tik laiko klausimas, kada ji visai sustos. Apylinkės užsidarymas nėra tinkamas atsakas, kol joje dar gyvena nors nedidelė grupė lietuvių. Dėl to šis suvažiavimas ieškojo būdų, kaip to išvengus. LB įstatai atsakymo neduoda. Dėl to suvažiavimas numatė, kad mažesniems, beveik merdinčioms ar jau užsidariusioms apylinkėms parama ir išsilankymo nurodymai privalo nedelsiant ateiti iš JAV LB centrinių institucijų.

TAUTOS FONDO PAGALBA LIETUVAI

Tautos Fondo metinis susirinkimas š.m. balandžio 29 d.

Metinis tautos Fondo susirinkimas įvyko balandžio 29 d. Kultūros Židinyje Brooklyne. Tai buvo 26-tas T. Fondo susirinkimas. Jis ypatingas tuo, kad pristatė naują Fondo veiklą – kaip Fondas organizuoja pagalbą Lietuvai. Tokių susirinkimų tvarka yra nusistovėjusi ir jų eiga vyksta pagal atitinkamus nuostatus.

Pradedama pamaldomis

Pranciškonų vienuolyno koplyčioje 9 val. r. aukotos mišios už mirusius TF narius, geradarius, rėmėjus. Mišias aukojo Tėv. Pranciškus Giedgaudas, OFM, vienuolyno viršininkas. Po mišių K. Židinio apatinėje salėje vyko registracija, kurią pravedė Aldona Katienė ir dr. Jadvyga Vytuvienė.

Kiek po 10 val. susirinkimą pradėjo tarybos pirmininkas Jonas Vilgalsys. Į prezidiumą pakviesti vicepirm. Jurgis Valaitis, Pranas Povilaitis, protokolą surašyti – Malvina Klivečienė.

Nuostatai reikalauja, jog turi dalyvauti du trečdaliai narių, kad susirinkimas būtų teisėtas. Paprastai tiek narių nebūna. Tada susirinkimas oficialiai pradedamas vieną valandą vėliau. Valanda panaudojama kitiems, ne taip svarbiems reikalams ir pranešimams. Sudarytos komisijos. Gražią maldą sukalbėjo vyskupas Paulius Baltakis, OFM. Kadangi jis turėjo išvažiuoti, tai čia pridėjo ir savo sveikinimus. Taip pat sveikino ambasadorius Anicetas Simutis, nuolatinis Tautos Fondo susirinkimų dalyvis. Sveikino Lietuvos gen. konsulas dr. Rimantas Morkvenas, Amerikos Lietuvių Tarybos vadov Pranas Povilaitis, Mažosios Lietuvos rezistencijos sąjūdžio vadov Ieva Jankutė. Raštu sveikino Lietuvos Ambasada Washington, DC, PLB pirm. Vytautas Kamantas, ALB pirm. Regina Narušienė, o Tautos Fondo kaimynystėje įsikūręs

Paulius Jurkus

savaitraštis "Darbininkas" aštuntajame puslapyje įdėjo net iškilmingą sveikinimą su linkėjimais našaus ir sėkmingo darbo.

Dr. Giedrė Kumpikaitė informavo apie Maspetho lietuvių klubo padėtį. Valdyboms nusenus, besikeičiant, klubas pateko į svetimtaučių rankas. Dabar dedamos pastangos jį atgauti. Būtų prasminga Liet. Bendruomenės vadovams stengtis, kad nepražūt lietuvių sukauptas turtas.

Dr. Rožei Šomkaitė negalint dalyvauti, dr. Nijolė Bražėnaitė-Paronetto padarė pranešimą apie jos veiklą. Dr. Šomkaitė vis dar organizuoja siuntinius į Lietuvą, ypatingą dėmesį skiria mokykloms. Dabar siunčia kompiuterius, kuriuos ji gauna iš įvairių institutų bei įmonių. Vien balandžio mėn. išsiuntė 72 kompiuterius į 26 mokyklas. Be to, 6 kūdikių namai, taip pat A.P.P.L.E. seminaro dalyviai aprūpinti kompiuteriais. Per 1997, 1998 ir 1999 metus 54 Lietuvos mokyklos gavo 200 kompiuterių.

Kartu su kompiuteriais į Lietuvą siunčiami dideli kiekiai riešutų virtuočių, dovanai gauti iš "Best Foods" įmonės, kurioje dr. R. Šomkaitė dirbo daugelį metų. Išsiųsta ir drabužių. Visa tai atlieka vienas žmogus – veikloji dr. Rožė Šomkaitė!

Paskaitai buvo pakviestas Jonas Pabedinskas iš Chicago. Jam negalint atvykti, suieškota kita paskaitinininkė, studentė iš Lietuvos, dabar studijuojanti Columbia universitete, magistrantė Rūta Avulytė. (Bet ji, pasivėlinus, kalbėjo tik po pietų pertraukos.)

Susirinkimas pradedamas

Susirinkimas oficialiai pradėtas tik 11 val. Praėjusių metų protokolą perskaitė Vida Janauskienė.

Savo veiklos pranešimus, padarytus raštu, perskaitė tarybos ir valdybos pirmininkai. Tie pranešimai džiugina ir rodo mums, kad Tautos Fondas tikrai ir nuoširdžiai rūpinasi padė

ti Lietuvai, rūpinasi jos ateitimi, ypatingą dėmesį skirdamas jaunimui. Ypatingo dėmesio šiuose veiklos pranešimuose buvo vertos trys veiklos sritys.

Iškilus reikalui Lavoriškėse statyti lietuvišką mokyklą, Tautos Fondas labai pritarė ir Fondo nariai tam reikalui suaukojo arti 100,000 dol. Ši auka išjudino statybą, buvo pastatyti pamatai ir sienos. Statyba tęsiama ir toliau. Be Tautos Fondo paramos ši mokykla niekada nebūtų pradėta statyti. Vilniaus apskrities viršininkas A. Vidūnas deda visas pastangas, kad mokykla šį rudenį rugsėjo 1 d. atvertų duris mokinukams. Kokia tai didelė ir svarbi dovana: po tiek vargo ir okupacijų metų lietuviškas žodis prakalbės Vilniaus krašto mokykloje!

Tautos Fondas paskyrė 15,000 dol. apdovanoti gerai besimokantiems abiturientams, kurie turėjo parašyti rašinėli "Aš ir Lietuva". Apdovanota 150 abiturientų. Buvo atsiųsta daug įdomios medžiagos. Švietimo ministerija buvo nustebinta jaunimo idealizmu. Projektas tęsiamas ir šiais metais. Šių metų tema "Ką apie pokario metą prisimena mano tėvai ir seneliai".

Trečias įspūdingas tautos Fondo projektas yra mokyklų įdūkinimas. Mokykloms trūksta įvairios paramos, dažnai jos vargsta ir skursta. Jas globoti apsiima vienas asmuo arba grupė, draugija, arba iš to krašto kilę. Įdūkinimas pagelbsti mokiniams geriau mokytis, patirti didesnę lietuvišką nuosirdumą. Ši idėja dar nėra plačiau išreklamuota, bet ji tikrai pagerina lietuviškų mokyklų gyvenimą.

T. Fondo finansinė padėtis

Valdybos pirmininkas pranešė, kad Tautos Fondo finansinė apyskaita, iš viso trijose sąskaitose gruodžio 31 d. buvo 2,896,606 dol. Pajamų turėta 637,547 dol. Išlaidų – 422,539 dol. Pelnas – 215,008 dol.

Kontrolės komisijos aktą perskaitė Antanas Vytuvys. Rasta viskas tvarkoje. (nukelta į 8 psl.)

Veiklos įvertinimas

New Jersey kasmet vyksta įvairių tautybių atstovų visuomeninės veiklos įvertinimas. Šios pagerbtuvės, pavadintos Annual Heritage Festival Ball vardu, šiemet įvyko balandžio 30 d. didelėse Maifair Farm restorano patalpose, West Orange, NJ. Buvo atrinkti ir nominuoti šeši New Jersey gyvena kelių tautybių atstovai: portugalų, italų, lenkų, airių, vietnamiečių ir lietuvių.

Vertinimo komisija, atsižvelgdama į kandidato įvairialypę veiklą, oficialiu raštu pakviečia tą asmenį į pagerbtuves. Veikla gali būti visuomeninė, politinė, labdaros, muzikos ir t.t. Loreta Stukienė ir John Patrick nominavus, nuo lietuvių buvo pristatytas **Julius Veblaitis** iš Union, New Jersey.

Buvo atsižvelgta į jo ilgąją veiklą Lietuvos Bendruomenėje, Americans for an Independent Lithuania (AIL) organizacijoje, į jo daugelio metų bendradarbiavimą su American Professional Partnership for Lithuanian Education (A.P.P.L.E.), kasmet su Amerikos pedagogais jam keliaujant į Lietuvą, ir į tai, kad jis dešimt metų groja smuiku Summit Symphony orkestre. Be to, jau 35 metai, kai jis dėsto vokiečių kalbą ir moko vaikus liaudies dainų šeštadieninėje mokykloje (Deutsche Sprachschule von Central New Jersey), Watchung Regional High School. Gausiai susirinkusiems Lore-

Julius Veblaitis

ta Stukienė pristatė Julijū Veblaitį, paminėdama jo įvairialypę veiklą šios valstijos visuomenėje. Pagerbtuvių vedėjas jam įteikė trofėją ir padėkos raštą. Salėje tarp daugelio kraštų kabojo ir Lietuvos trispalvė. Savo padėkos žodyje Veblaitis trumpai priminė sovietinės okupacijos metais Lietuvai padarytas piktadarybes ir nusi-kaltimus, kas jam eilę metų teikė paskatinimą ir impulsą dirbti Lietuvos naudai. Iškil-mėse ir vaišėse, tarp įvairių politikierių bei įvairių etninių grupių atstovų, dalyvavo būrys lietuvių, Newarko lietuvių parapijos klebonas vokiečių kilmės kun. Peter Uhde. Iškil-mių atidarymo metu jis tarė trumpą kalbą ir sukalbėjo in-vokaciją.

mk

Paminėtos Stasio Dėdino metinės

JAV kariuomenės veteranas, aukšto rango Imigracijos ir natūralizacijos pareigūnas Atlantoje, GA, pakartotinos sunkios kepenų perkėlimo operacijos neatlaikęs, Stasys Dėdinas staiga mirė 1999 metų gegužės 9 dieną.

Jo mirties metinės Šv. Mišiomis bei gedulingomis iškilnėmis buvo prisimintos bent keliose Amerikos vietovėse. Čia glaustai papasakosiu, kaip velionio Stasio netektį paminėjo Sunny Hills, FL, gyventojai. Vietovės, kur išlisi velionio kūnas, kur kapą nuolat lanko jo motina ir žmona.

Šios liūdesio ir susikaupimo iškilnės įvyko 2000 m. gegužės 9 d. Prasidėjo šv. Mišiomis, kurias aukojo Šv. Teresės parapijos klebonas kun. Francis Szczykutowicz ir kun. Leonardas Musteikis. Vargonais grojo muz. Genovaitė Beleckienė. Skaitymus atliko velionio brolis Vitas Dėdinas. Giesmė "Kad skaumas" duetu atliko Albinas Strazdis ir Alfonsas Vėlavicius. Giesmė "Sudie" jautriai giedo-

jo Alė Žebertavičienė. Ilgokame pamokslu kun. Francis liūdnaminėjo jauno vyro, jautraus, visiems pagalbą teiklusio žmogaus ankstyvą išėjimą amžnybėn. Keletą giesmių giedojo choras, o giesmės "Marija, Marija" porą posmų – visi maldininkai.

Po Mišių apie 70 pamaldų dalyvių nuvažiavo į Kalvarijos kapines. Kapinių įkalnė akį traukė originalus kariuomenės veterano paminklas, pilkos spalvos obeliskas. Kun. Francis paminklą švęstu vandeniu pašlakščius, abiem kunigams kartu maldas sukalbėjus, visi dalyviai sugiedojo "Viešpaties Angelą". Tuo maldų ir susikaupimo programa buvo baigta.

Sugrįžus į šv. Teresės parapijos centro salę, įvyko vaišės. Pamaldose ir vaišėse dalyvavo velionio motina Viktorija Dėdinienė, našlė Synthia Dėdinienė, brolis Vitas Dėdinas bei keletas iš Atlantos ir kitur atvykusių buvusių velionio yrišininkų ir bendradarbių.

Alfonsas Nakas

Orlando, FL

Alina Grabnickaitė, mirusio Algimanto ir Mildos Grabnickų dukra, baigė Rollins College, Winter Park, Florida, gaudama bakalaurio laipsnį iš gamtos, vandens ir oro pagerinimo mokslų (Environment Science). Jos sesuo Kristina Grabnickaitė yra

apgynusi magistro laipsnį iš medicinos St. Andrews Universitete, Michigane.

Grabnickų šeima anksčiau gyveno New Yorke ir 1971 m. persikėlė į Orlando, Florida.

Jų mama, močiutė, brolis Gintaras su žmona Jennifer ir dėdė Stasys Karmazinas sveikina ir džiaugiasi jų pasiekimais.

Lietuvoje jau skinamos braškės

Privachuose Luksnėnų bendrovės soduose jau pradėtos skinti braškės. Pasak direktorės, nuo didelių pavasario šalūnų ir sausros braškyną pavyko išsaugoti, nes jame įrengta laistymo sistema. Rytais, kai oro temperatūra nukrisdavo iki 5 - 7 laipsnių šalčio, gausiai laistomos braškės sugebėjo atsispiri šalnimis. Šiais metais bendrovė auginą tik 2 ha braškių. Daugiau neverta dėl įvežamų pigesnių uogų iš Lenkijos bei sudėtingo braškių skynėjų įdar-

binimo. Iš šio ploto tikimasi priskinti apie 20 tonų uogų. Dėl šalūnų šiemet Luksnėnų sodai patirs apie 0.5 mln. litų nuostolių. Nesitikima sulaukti slyvų derliaus, bus menki ir vyšnių, juodosios aronijos bei aviečių derliai. Bendrovė kasmet išaugindavo apie 2000 tonų obuolių, tačiau šiemet tikimasi priskinti tik 200 - 300 t. Be to, nuo šalūnų nukentėjusius sodus tenka papildomai genėti ir tręšti brangiomis trąšomis.

Respublika

A. + A.

SALOMĖJAI NARKĖLIŪNAITEI,

Lietuvių Žurnalistų Sąjungos valdybos sekretorei, mirus, nuoširdžių užuojautą reiškiamo jos seserims: STASEI TILVIKIENEI ir ANELEI PRAŠMUTIENEI Lietuvoje, seserėčioms: SALOMĖJAI SAKALIENEI ir ALDONAI MACKEVIČIENEI Amerikoje, seserėnams: BRONIUI ir RAIMONDIUI TILVIKAMS bei GINTUI PRAŠMUTUI, taip pat visiems kitiems giminačiams Lietuvoje.

Velionė buvo iškilus žurnaliste, savo gyvenimą paskyrusi lietuviškai spaudai, visad sielojosi dėl Lietuvos, labai aktyviai visur ir visada gynė lietuviškus reikalus ir kovojo už žmonių teises.

LIETUVIŲ ŽURNALISTŲ SĄJUNGOS VALDYBA:

Pirmininkas - Kęstutis K. Miklas

Nariai: Paulius Jurkus, Romas Kezys,

Julius Veblaitis

DARBININKAS

E-mail: Darbininka@aol.com

Redakcija (718) 827-1352
Redakc. FAX .. (718) 827-2964
Administr. (718) 827-1351

Spaustuvė (718) 827-1350
Vienuolynas ... (718) 235-5962
Vyskupas (718) 827-7932
Salė (kor.) (718) 827-9645
Salės adm. (718) 235-8386

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

Birželio 18 d. - Švč. Trejų bės šventė; Tėvo diena.

Tėvo Diena, birželio 18 d., Pranciškonų koplyčioje, 361 Highland Blvd., Brooklyn, NY, 11207, bus aukojamos šv. Mišios už gyvus ir mirusius tėvus, kurių vardai buvo prisūsti vienuolynui, prašant už juos pasimelsti.

Baisiojo Birželio 59-ųjų metinių minėjimą rengia LB New York Apygarda š. m. birželio 18 d. 10 val. ryto bus mišios Apiešikimo par. bažnyčioje. Po jų, apie 11:30 val. minėjimo programą parapijos žemutinėje salėje.

Vytautas Šetikas, gimęs Lietuvoje, gyvenęs Brooklyn, NY, trumpai sirgęs mirė Victory ligoninėje š. m. gegužės 30 d., sulaukęs 62 metų amžiaus. Buvo pašarvotas Shalins laidojimo koplyčioje. Atsisveikinimas įvyko birželio 1 d., o birželio 2 d., po šv. Mišių Viešpaties Atsimainymo par. bažnyčioje Maspeth, NY, palaidotas Cypress Hills kapinėse. Nuliūdime liko motina Genovaitė, du broliai Algimantas ir Kęstutis ir sesutė Birutė Nenortienė bei jų šeimos.

Apiešikimo parapijos žinios

Kun. Petras Smilgys, šiuo metu studijuojantis Romoje, atvyks į Apiešikimo parapiją liepos 1 d. ir čia išbus iki rugp. 15 d.

PAGERBKIME LAUREATUS

JAV LB Kultūros taryba pagal paruoštas premijų gaires, kurios buvo priimtos ir patvirtintos 1999 m. gegužės 26 d., vėl ruošiasi Premijų šventei. Šiais metais premijų laureatų pagerbimas įvyks lapkričio 11 d. St. Petersburg, FL. Ji organizuoja Floridos LB Apygarda, vadovaujama pirm. Albino Karniaus.

LB Premijų šventėmis laureatai ne tik pagerbiami ir įvertinami, bet jiems ir atsidėkojama už įnašą į išeivijos kultūrinį lobyną. Bus pagerbti: lituanistinė mokykla, mokytojas, spaudos darbuotojas, dailininkas, lietuviška radijo laida ar radijo darbuotojas, muzikas, visuomenininkas ir jaunas dailininkas. Premijoms kandidatus komisijoms siūsti prašome iki rugsėjo 1 dienos.

Visų premijų mecenatas Lietuvos Fondas.

Daugiau New Yorko žinių yra 7-ame puslapyje.

Viešpaties Atsimainymo parapijos žinios

Laidotuvių Mišios už a. a. Vytautą Šetiką, mirusį gegužės 30 d., buvo aukotos birželio 1 d. 9:30 val. ryto. Reiškiamame užuojautą motinai, broliams, seseriai bei jų šeimoms ir visiems artimiesiems.

Laidotuvių Mišios už a. a. Salomėją Narkėliūnaitę, mirusią gegužės 31 d., buvo aukotos birželio 2 d., 9:30 val. ryto. Reiškiamame užuojautą giminėms ir artimiesiems.

Msr. Frank Bulovas Ave. gatvės dedikacija įvyko birželio 1 d. P. Palio platesnis šių iškilmių aprašymas tilps sekančiame "Darbininko" numeryje.

Laidotuvių Mišios už a. a. Catherine Ward buvo aukotos birželio 6 d. 9 val. ryto. Velionė buvo ilgametė Lietuvos Vyčių 110 kuopos narė. Reiškiamame užuojautą giminėms ir artimiesiems.

Tėvo Diena, sekmadienį, birželio 18 d., vedusios poros, kurios švenčia 25 arba 50 metų vedybinio gyvenimo sukaktis, gaus ypatingą palaiminimą. Tą dieną mišios bus aukojamos už visus mirusius tėvus.

Išpažintys yra klausomos kiekvieną šeštadienį nuo 4 iki 4:45 val. p.p. Išpažintį galima atlikti lietuvių arba anglų kalbomis.

Žurnalisto - spaudos darbuotojo komisijos pirm. Rūta Sakienė, 22 Maygreen Ct., Glendale, CA 91206.

Dailės premijos komisijos pirm. Daiva Karužaitė, 6035 S. Whipple St., Chicago, IL 60629.

Muzikos premijos komisijos pirm. Leonardas Šimutis, PhD, 3551 W. 98th Ave., Evergreen Park, IL 60805.

Radijo laidos - radijo darbuotojo komisijos pirm. Julija Dantiėnė, 232 Cambridge Chase, Exton, PA 19341.

Lituanistinės mokyklos komisijos JAV LB švietimo Tarybos pirm. Regina Kučienė, 13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441.

Jauno dailininko komisijos pirmininkė Dalia Šlenienė, 12421 Archer Ave., Lemont, IL 60434.

TAUTOS FONDO PAGALBA LIETUVAI

Tautos Fondo metinis susirinkimas š. m. balandžio 29 d.

PAULIUS JURKUS

(atkelta iš 7 psl.)

Tautos Fondo taryba. Sėdi iš k.: Jonas Vilgalys, svečias - Lietuvos ambasadorius-patarijas J. T. Anicetas Simutis, Ramutė Žukaitė, dr. Nijolė Bražėnaitė-Paronetto, garbės pirmininkas Juozas Giedraitis. Stovi iš k.: Algis Vedeckas, viešnia paskaitininkė Rūta Avulytė, dr. Jadvyga Vytuvienė, Pranas Povilaitis, Jurgis Valaitis, Kostas Norvila, Evaldas Remėza S. Narkėliūnaitės nuotr.

Pietų petraukos metu drauge pietavo ir New Yorko lietuvių gydytojų ir dantų gydytojų draugijos nariai, gretimoje salėje turėję savo metinį susirinkimą.

Po pietų pertraukos studentė Rūta Avulytė kalbėjo apie demokratizaciją Lietuvoje. Paskaita susilaukė dėmesio.

Rinkimai

Penkių TF tarybos narių kandidatei pasibaigus, naujai į tarybą išrinkti (arba perrinkti): Pranas Povilaitis, Jonas Pabedinskas, Kostas Norvila, Evaldas Remėza, Rasa Razgaitienė.

I kontrolės komisiją perrinkti: Laima Lileika, Vida Jankauskienė ir Antanas Vytuvis.

Nutarimų komisija surašė savo pastabas, nutarimus. (Nutarimai buvo paskelbti "Darbininko" gegužės 19 d. 20-jame numeryje.) Sakoma, kad Lietuvoje ir toliau vyrauja be saiko išplitusi biurokratija, eikvojamos valstybės lėšos. Tai yra viena priežasčių, kodėl didelė gyventojų dalis skursta. Skatinta skelbti jaunimo konkursus, mokyklų įdūkinimą.

Jurgis Valaitis plačiau apibūdino Lietuvos įdūkinimo projektą.

"Jis ne tik jau didelis virtuožas..."

Vilhelmas Čepinskis

Iškiliausias Lietuvos smuikininkas **Vilhelmas Čepinskis**, kurį išgirdęs Sir Yehudi Menuhin pasakė "Jis ne tik jau didelis virtuožas, bet ir aukštos kultūros smuikininkas", prieš trejus metus baigęs prestižinę Juilliard muzikos mokyklą, vėl atvyks į New Yorką. Kartu su juo atvyks ir pianistė **Guoda Gedvilaitė**. Jų koncertas Manhattane, NY, Weill Recital salėje (šalia Carnegie Hall) įvyks birželio 27 d. 8 val. vak.

V. Čepinskio muzikalumas pasireiškė jau ankstyvoje vaikystėje. Su iš kartono padarytu smuikeliu neatsiskyrė iki jam sukako 4 metų.

Guoda Gedvilaitė

kai - tada gavo tikrą smuiką. Pirmasis jo mokytojas buvo jo tėvas (kuris smuiko klasę buvo baigęs Rygos konservatorijoje, vėliau dirigentas ir Vilniaus Muzikos akademijos profesorius). Vilhelmas mėgo žaisti krepšinį ir kitus bendraamžių žaidimus, tačiau tai jis galėjo daryti tik po to, kai 3 valandas buvo "pažaidęs" smuiku. "Rimtai" smuiko studijas pradėjo būdamas 6 metų, J. Naujalo muzikos mokykloje. Jis prisimena kalną gėlių, kai 7 metų debiutavo su Kauno filharmonijos orkestru. Dar po trejų metų (1987) su Lietuvos nacionaliniu simfoniniu orkestru.

Susirinkimas buvo darbingas ir pakilus, pateikė naujų projektų, sumanymų, paskatino palaikyti glaudesnį ryšį su lietuviškomis mokyklomis, organizuoti joms paramą.

Apie Fondo veiklą reikėtų daugiau parašyti spaudoje. Verta daugiau rašyti apie mokyklų įdūkinimą, apie konkursus jaunimui, apskritai apie mokyklų gyvavimą. Mes, lietuviai, esame per kuklūs. Kažkaip nepatogu apie savo reikalus kalbėti. O kodėl kalba kitos tautos? Kalbėkime, budėkime ir mes! Lietuva turi gyvuoti!

ru Filharmonijos salėje atliko Wieniawski antrąjį koncertą smuikui.

Su neslepiaamu džiaugsmu Vilhelmas dabar prisimena studijų metais atliktus koncertus, kai grojo keturiomis karalienėmis, kai užbaigęs studijas Juilliard mokykloje koncertavo Carnegie Hall, New York. Ten Vilhelmas su simfoniniu orkestru atliko Paganini koncertą smuikui Nr. 2 B minor. Itin vertina tai, kad galėjo studijuoti prestižinėje Juilliard muzikos mokykloje, kur garsios pedagogės prof. Dorothy De Lay buvo paruoštas ir subrandintas kaip koncertinis smuikininkas.

"Smuikas yra toks instrumentas, - sako V. Čepinskis, - jei juo negrosi vieną dieną - pajusi pats. Negrosi dvi dienas - pajus kolegos, o jeigu negrosi tris dienas - pajus ir publika". Todėl Vilhelmas ir dabar, kiekvieną dieną smuiko iš rankų nepaleidžia maždaug po 3 valandas, prieš koncertą - 6 val., o kartais ir daugiau.

Užbaigęs studijas Juilliard mokykloje (1997 m.) ir grįžęs į Lietuvą, plačiau koncertuoja ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje. Didelę koncertinę išvyką po Lietuvą, kartu su pianiste Guoda Gedvilaitė, turėjo š. m. kovo 22 - balandžio 11 dienomis. Jų koncertų klausėsi Klaipėdos, Panevėžio, Alytaus, Jonavos, Plungės, Šiaulių, Mažeikių, Anykščių, Joniškio ir Ukmergės žmonės.

Tai jau trečioji, tradicine tapusi, kasmetinė išvyka.

Vilhelmas yra įrašęs 3 kompaktinius diskus (CD). Vėliausiai pasirodęs įrašas, atliktas kartu su pianiste Guoda Gedvilaitė "Salut D'Amour - Meilės pasveikinimas", kuriame yra 19 romantinių pjesių.

Pianistė Guoda Gedvilaitė yra baigusi Čiurlionio muzikos mokyklą ir Vilniaus Muzikos akademiją. Dalyvavo daugelyje fortepijono muzikos konkursų ir bent penkiuose iš jų pasipuošė pirmosios vietos laurais. Guoda daug koncertuoja su savo soliniais rečitaliais ir kartu su simfoniniais Lietuvos ir užsienio orkestrais. Jau antri metai koncertuoja su smuikininku Vilhelmu Čepinskiu.

SKELBIMAI

Tik 33 centai už minutę skambinant į Lietuvą; 8,9 cento - JAV. Pigu. Patrauklu. Patikima. Jokių mėnesinių mokesčių. Tarptautinė telefono bendrovė IE COM aptarnauja lietuvių nuo 1983 metų. Teiraukitės lietuviškai 708-386-0556. (sk.)

Moterims siūlomi darbai amerikiečių šeimose. Turi susikalbėti angliškai, mėgti vaikus, žinoti namų ruošos darbus. Patikima agentūra. Tel. (516) 377-1401. (sk)

Lietuvis, lauko priežiūros darbu (landscaping - maintenance) bendrovės savininkas Washington, DC, ieško dviejų darbininkų, kurie galėtų atlikti lauko priežiūros darbus. Pradinis mokestis \$6.00 į val. ir viršvalandžiai. Reikalingas darbo leidimas. Suteikiamas pigus butas - 130 dol. mėnesiui. Tel. (202) 244-2373.

Butai pensininkams, modernūs, erdvūs, savarankiškai tvarkytis, gražioje aplinkoje, Marijos Nekalto Prasidėjimo seserų priežiūroje. Pasinaudokite šia programa, kreipkitės: Villa Maria, P. O. Box 155, Thompson, CT 06277.

"Neringos" stovykla Marlboro, Vermont, ieško šeiminių dirbti stovykloje liepos ir rugpjūčio mėnesiais. Turi turėti leidimą dirbti Amerikoje. Darbas atlyginamas gyvenvietėje ir maistu vasarai ir savaitine alga. Skambinti Danai Grajauskaitei: (617) 923-4583. (sk.)

LIETUVOS STUDENTŲ CENTRAS

patikimai ir garantuotai

** keičia vizas J1, B1 - B2 į F1 arba L1;

** padeda gauti Social Security su leidimu dirbti;

** ruošia visus pakvietimo dokumentus;

** K-1 & K-2 vizos iš Lietuvos.

Dėl papildomų informacijų teiraukitės telefonu nuo 1 val. p.p. **212-725-8807.** (sk.)

"LIETUVOS AIDAS" - Vilniuje leidžiamas patriotinės minties ir plačios informacijos dienraštis, siuntinėjamas oro paštu kas savaitę po 5 numerius viename voke, skaitytojų pasiekia per 7 dienas. Išaugus pašto ir leidybos išlaidoms, "Lietuvos aido" metinė prenumerata JAV kainuoja: metams - 360 dol.; pusei metų - 180 dol. Čekiai rašomi "Lietuvos aido" vardu ir siunčiami: "Lietuvos aidas", Maironio 1, Vilnius 2710, Lithuania. Tel. 011-370-2-610-544, Fax 011-370-2-224-876.

Kretingos pranciškonų labdaros valgyklai, kuri buvo aprašyta DARBININKO Nr. 29, aukojos:

Marytė Antanaitis Shalins, Woodhaven, NY - 50 dol.

V. A. Staskus, Cleveland, OH - 50 dol.

Norintieji prisidėti prie šios valgyklos išlaikymo, prašomi aukas siūsti:

Franciscan Fathers

361 Highland Blvd.

Brooklyn, NY 11207

Pažymėkite, kad tai Jūsų aukta Kretingos vienuolyno labdaros valgyklai.

VILTIES siuntinių agentūra praneša, kad į Brooklyną **Vilties atstovai atvyks š. m. birželio 17 d., šeštadienį**, ir nuo 2:30 iki 5:30 val. p.p. priims siuntinius Kultūros Židinio kieme, buv. spaustuvės patalpose. Brooklynė mūsų atstovs yra **Alg. Jankauskas, tel. (718) 849-2260**. Susitarus paims siuntinius iš namų.

Atlantic Express Corp., siuntinių į Lietuvą persiuntimo bendrovė, vėl priims siuntinius **birželio 18 d.**, nuo 12 iki 1 val. p.p. Kultūros Židinio kieme. Dėl informacijų skambinkite tel. 1-888-205-8851.

Lietuvos Respublikos Generalinis Konsulatas,
Dr. Giedrė Kumpikaitė ir
Manhattan Lietuvių Bendruomenės Apylinkė
maloniai kviečia Jus

į smuiko koncertą,
kurį atliks

VILHELMAS ČEPINSKIS

ir

GUODA GEDVILAITE

Weill Recital Hall - Carnegie Hall

57th Street ir 7th Avenue, Manhattan, NY

antradienį, 2000 m. birželio 27 d., 8:00 val. vak.

Programoje: Brahms, Saint-Saens, Ravel, Elgar, Rachmaninov, Ponce, Mendelssohn, Sarasate

Bilietus galima įsigyti: Carnegie Hall Box Office, Carnegie Charge (212) 247-7800, pas Dr. Giedrė Kumpikaitę (718) 776-1687, Laimą Šileikytę-Hood (212) 982-1335

Bilietų kaina: 25 dol.; studentams ir pensininkams - 20 dol. Čekius rašyti: "Lithuanian-American Community, Inc.", siūsti: L. Hood, 40 Fifth Ave., NYC 10011

sekmadienį, liepos 23 d.

Nek Pr. Marijos Seserų
vienuolyno sodyboje
PUTNAM, Connecticut

METINIS PIKNIKAS

Lietuvių Susitikimo Šventė

11:00 Koncelebruotos šv. Mišios

- Pagrindinis celebrantas: Norwich diecezijos
Vyskupas Daniel A. Hart, DD

12:00 VAIŠĖS, užsiėmimai

1:30 IMMACULATA stovyklautojų ir buvusių bendrabutiečių SUSITIKIMAS

3:00 Neringos stovyklautojų PROGRAMA

- Vėliavų nuleidimas

4:00 Didžiųjų dovanų TRAUKIMAS

4:30 Šventųjų Metų MALDOS VALANDĖLĖ

Atvykite pabendrauti ir pasidžiaugti -
pasikvieskite ir savo draugus!